

Tät telefon
tål tuffa tag

Svenska modellen
– går den i kras?

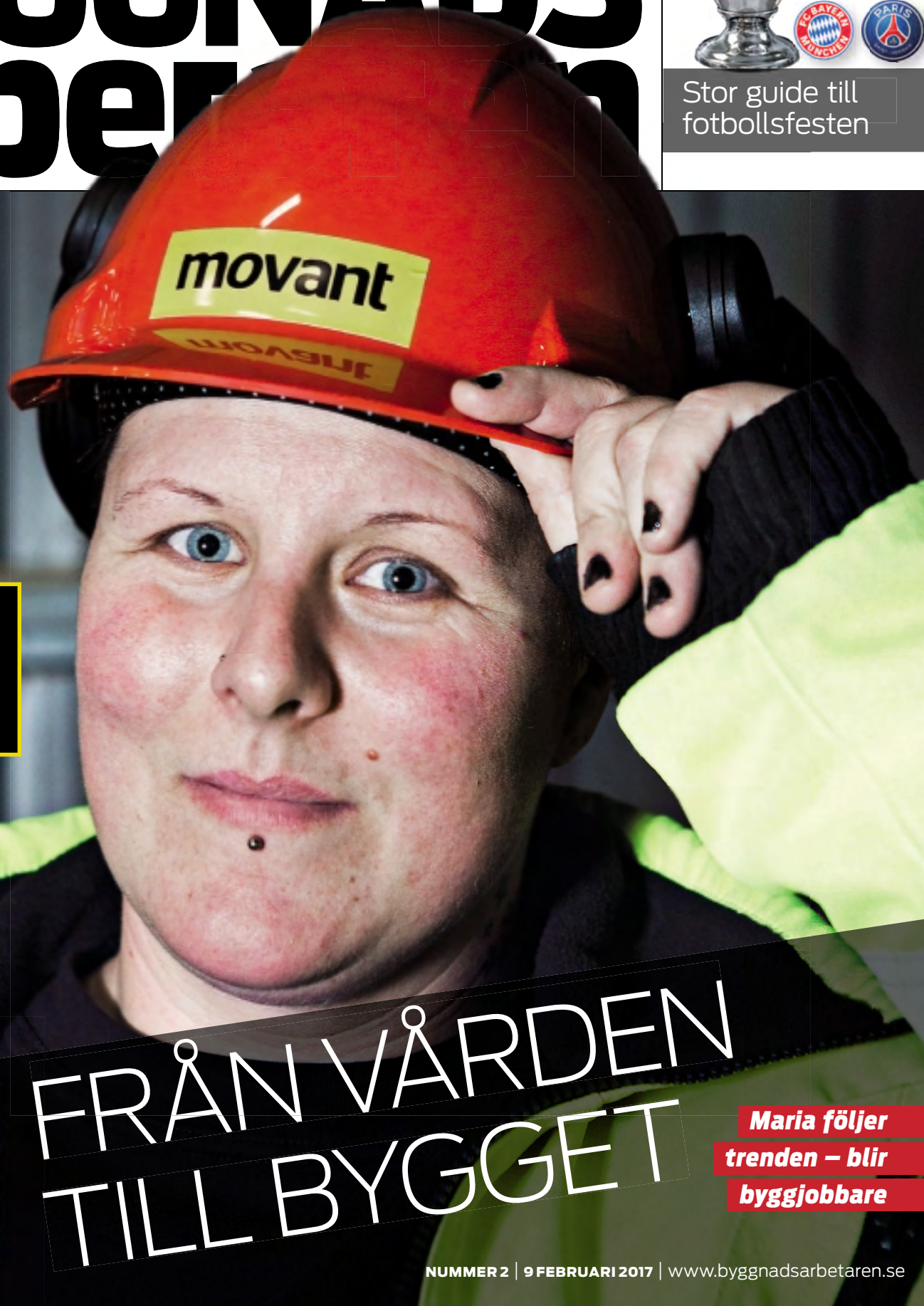

Stor guide till
fotbollsfesten

BYGGNADS arbetaren

Vem betalar
för missarna
hos kunden?

**SJU DOG
PÅ BYGGET
UNDER 2016**

FRÅN VÅRDEN TILL BYGGET

**Maria följer
trenden – blir
byggjobbare**

Testet

Kolla vilka luft-
renare som blev
rivärnas favoriter.

**DURABILITY
AT WORK
SINCE 1975**

JOBMAN

WORKWEAR

WWW.JOBMAN.SE

Gissa kändisen –
vinn bra kläder.

EN HOTAD MODELL

16–21 Gruppen som arbetar utan avtal har växt rejält de senaste två åren. Byggnads och BI har försvagats och de två parterna tvingas nu till samarbete.

Men håller den svenska modellen? Läs vår stora granskning.

22–23 REPORTAGE

Då slipper du betala för dina misstag

24–28 ARBETSMILJÖ

Mängder av risker i miljonprogrammet

Asbest, duvbajs och gammalt material stora problem.

30–33 ARBETSMARKNAD

”Det här skulle jag ha gjort för länge sedan”

Maria Johansson lämnar vården för anläggningsarbete.

34 VERKTYGSLÅDAN

Nya gersågen som drivs med batteri

Kolla in våra verktygsnyheter.

37–39 TESTET

Smidigaste luftrenaren fick högsta betygen

40–41 EFTER JOBBET

Vi guidar dig till stora CL-festen

16–21

Den svenska modellen, där arbetsgivare och fack arbetar avtal utan staten, har blivit både utmaningar och långsamt försvagats av arbetsförändringar sedan 2010. Men Byggnads och BI blir allt svagare.

SVENSKA MODELLEN

är den på väg att ...

GÅ I KRAS?

BYGGNADSARBETAREN
GRANSKAR

24–28

Mats Henningsson river och bygger nytt.

37–39

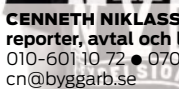
Jose Alcides Baez Sobalvarro testade renare.

MISSA INTE!
Hyllad debut av Ash and coal, sidan 42.

REDAKTIONEN:

KATARINA CONNHEIM
reporter, arbetsmarknad
010-601 10 33 • 070-627 60 84
kc@byggarb.se

CENNETH NIKLASSON
reporter, avtal och löner
010-601 10 72 • 070-607 56 92
cn@byggarb.se

JOHAN SJÖHOLM
redaktionschef
010-601 10 85 • 070-651 62 59
js@byggarb.se

ISABELLA IVERUS
chefredaktör, ansv. utgivare
010-601 10 81 • 070-269 07 88
ii@byggarb.se

NINA CHRISTENSEN
reporter, försäkring, pension
010-601 10 32 • 070-246 87 06
nc@byggarb.se

MARGITE FRANSSON
reporter, arbetsmiljö
010-601 10 42 • 070-607 56 89
mf@byggarb.se

JOHAN FYRK
layoutansvarig
010-601 10 43 • 073-338 79 46
jf@byggarb.se

IVAR ANDERSEN
webbreporter
010-601 10 27 • 070-664 49 00
ia@byggarb.se

FRÅGAN

Har du förstört något hemma hos någon på jobb?

Se reportaget på sidan 22.

Rosel Tjäder, 46 år, fastighetsskötare, Regnsjö

En kund ville ha hjälp med duschväggar. Någon hade monterat dem upp och när jag skulle vända på ena väggen så gick den i småbitar. Det var spänningar i glaset. Firman fick betala.

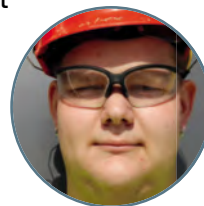
Bo Larsson, 52 år, betongarbetare, Grums

Nej, det har aldrig hänt. Jag går på byggen där vi inte har direktkontakt med någon kund. Om jag skulle råka förstöra något så skulle jag berätta på en gång. Det är lika bra att ta tjuren vid hornen.

Alexander Hansson, 17 år, bygg- och anläggningsgymnasiet

Nej, jag är ny i branschen. Om det händer skulle jag säga till min handledare vad som hänt. Sedan be kunden om ursäkt och betala för det som gått sönder. Det skulle kännas bäst rent moraliskt.

Fy f-n vad dåligt, nu skippar de unga facket

Artikel i förra numret om Byggnads GävleDala, som gav sig själva lönetillägg, har väckt starka känslor. Alla insändare är reaktioner på artikeln.

GävleDalas agerande är inget bra sätt att värva medlemmar. De unga väljer bara a-kassa istället för att gå med i facket.

Jag läste artikeln om GävleDalas lönetillägg och tog mig för pannan. Hur tror ni att ni värvar nya medlemmar på det sättet?

Alla unga som kommer ... De kommer bara köra a-kassa och jag kommer inte att upplysa dem om fördelarna med facket utan säger "ok, gör det". Tyvärr är det ju försäkringarna som gäller. I övrigt presterar inte ombud och dylikt ett skit men lön ska

Byggnadsarbetaren nr 1.

de ha för medlemspengar.

Nä, fy fan vad dåligt! Förtroendet är minimalt just nu. Ibland kan man göra upp bättre med arbetsgivaren utan facket. Felet är att alla lallar in i olika uppdrag och glömmer sin uppgift. Detta gäller alla i hela ombudskåren. Punkt slut.

MICHAEL CARLSSON

SAXAT FRÅN WEBBEN

GävleDala har visat sitt maktfullkomliga ledarskap! De är på arbetsplatsen och tar av våra lönetillägg som vi har på företaget, men ger sig själva lönetillägg som kongressen beslutat att det inte får förekomma! Nu är det nog med giriga ombudsmän som skor sig själva med medlemmarnas pengar!

NOLL FÖRTROENDE FÖR GÄVLEDALA

Ingen moral kvar?

Jag satte mitt kaffe i halsen när jag läste om Byggnads GävleDalas ledning i det aktuella numret.

Ledning och styrelse hade gått emot ett enhälligt beslut på Byggnads kongress 2014 och infört ett ansvarstillägg i alla fall.

När reportern frågar ordförande Kim Söderström om de diskuterade det omoraliska i att gå emot kongressen i GävleDalas styrelse, svarar han bara "att han inte minns".

Finns det ingen moral kvar i den fackliga världen?

CHRISTER GUNNARSSON

#avtal17

FÖLJ OSS
PÅ SVERIGESBYGGINDUSTRIER.SE

SVERIGES
BYGGINDUSTRIER

LEDARE

TYCK
TILL PÅ
NÄTET!

Chrisses död visar hur hård branschen är

DET ÄR NOG FÅ SOM INTE har blivit berörda av Chrisses öde – den unga byggnadsarbetare som drogs med när en felkonstruerad trappa rasade 2011 och gick bort bara 26 år gammal. En av de olyckor som Byggnadsarbetaren både bevakat och skrivit om. Nyligen blev hans öde också ett avsnitt på Uppdrag Granskning i SVT.

Trots larm på larm tog vinsthetsen över och bygget där han jobbade fick fortsätta. Till det hände som inte fick hända. Det pratas en hel del om machostilen i branschen. Om attityder, hets och problem, där facket faktiskt gjort gemensam sak med arbetsledarna för att skapa en bättre atmosfär.

» Dags att lägga den machostilen bakom sig.

Men det verkar som om BI helt slagit dövörat till om det här.

Unga pendlande byggnadsarbetare beordras fortsätta sitt arbete vad som än sker. Skit detsamma att konstruktioner är felaktiga, att arbetspass blir sexton timmar långa eller att avvikelse-rapporterna står som spön i backen.

I PROGRAMMET KAN MAN höra hur en chef ställer ett tydligt krav: "Du får bara arbeta fackligt om det inte handlar om arbetsmiljö". Och i ett annat klipp hur Chrissie utmålas: "Som en naiv kille

kan det inte uteslutas att han lekt superman och kastat sig ut för att rädda sin kompis".

Det är så att man vill kräkas och besläktat med de "alternativa fakta" som världen fått lära sig att hantera.

Nu är det dags att lägga den machostilen bakom sig. Det passar extra bra i den begynnande avtalsrörelsen, där båda parter säger sig värna om ett gott samtalsklimat. Färsk statistik visar nämligen att antalet olyckor i branschen ökar. Det är allvarligt. Ingen ska behöva dö av att jobba. Men då måste arbetsgivarna börja lyssna på sina anställda istället för att lägga ansvaret på individen.

Har BI inte läst Bamse? När man är stor ska man vara snäll. Så enkelt – och så svårt – är det.

Isabella Iverus, chefredaktör

Ett bygg-system som är lätt att sätta upp ensam!

Vänerply Ergo
K20/70

Konstruktionsplywood som gör arbetet på byggplatsen effektivare

Vänerply Ergo K20/70 har blivit ännu bättre. Det är samma hållfasthetsklassade konstruktionsplywood med den unika låsbara falsen som ger väggen extra stabilitet, men nu har skivan också kompletterats med passbitar som gör det till ett komplett byggsystem för takhöjderna 2 500 mm och 2 700 mm.*

Vänerply Ergo har fals på båda långsidorna och monteras liggande, medan passbitarna har fals på 1 långsida och kan monteras som startskiva från golv eller avslutnings-skiva mot tak. Finns i tjocklek 12 och 15 mm.

* Är takhöjden 2 500 mm eller 2 700 mm kompletteras Ergo-väggen med Vänerply Ergo Passbit 125 och Vänerply Ergo Passbit 220 för att få fullhöjdslösningen.

Scanna QR-koden för att se hur Vänerply Ergo K20/70 med passbitar används och monteras.
moelven.com/se/monteraergo

moelven.se

MOELVEN

2 TUM

Tv-serien "Black mirror" på Netflix. Du som inte kollat, sätt igång nu.

Så satt då populisten i presidentstolen. Gud hjälpe världen, när Trump har koderna.

Välkommen till gymmet – men vänta till i mars

SNART ÄR DET ÖVER. Gymkaoset.

Snart ligger de där, längst bak i plånböckerna, till och med bakom det kvarglömda tunnelbanekortet från förra vårens Londonresa: Träningskortet som köptes in under så stor entusiasm första veckan i januari.

Jag har tränat på gym regelbundet i fyra år nu. Varje år, de åtta första veckorna efter nyår, är det likadant. Folk du aldrig sett förr kör svintung bänkpress och galet avancerade kettlebell-lövningar på ett sätt som på allvar får mig att överväga inköp av hockeyhjälm med visir.

Löpbanden glöder och kön till träningscyklarna påminner om Ullared i juli. Syrenivån i lokalen ligger strax under den som vanligen råder i en turkisk ångbastu.

MEN SNART ÄR DET SOM SAGT ÖVER. Någon gång i mars brukar jag kliva ner för trappan till Friskis-gymmet där jag bor och slås av hur öde allt plötsligt känns. Jag uppfylls av ungefär samma känsla som första dagarna efter att familjen plockat ner jul-pyntet.

Bland maskiner och hantlar syns nu bara de gamla bekantingarna: Den galet starke norrlänning-

en som skvätter grepptalk runt sig som en isländsk gnejs, boxartjejen som gör fler situps än Sylvester Stallone och Dolph Lundgren tillsammans i "Rocky IV", det förälskade crossfitparet och några till. Vi hälsar lite kort på varandra och koncentrerar oss på vårt. Tingens ordning har återgått till det normala.

SÅ HÄR ETT TIPS: Nästa gång du bestämmer dig för att börja lyfta skrot två dagar efter nyår, räkna tyst till tio och tänk igen. Vänta i åtta veckor. Låt jobb och vardag rulla igång. Om du i början av mars fortfarande känner samma entusiasm som i januari, då är det bara att köra igång.

Jag kan nästan garantera att du kommer att vara en av dem som kliver ner på gymmet i mars ett år senare och nickar kort till oss andra bekantingar.

Om de åtta veckorna känns långa?

Använd dem till att läsa på lite om bänkpress och ketterbell. Så kanske du slipper skador och vi andra slipper investera i hockeyhjälm med visir.

Välkommen.

JOHAN SJÖHOLM – redaktionschef

MINIMAL REKYL, MAX PRESTANDA.

MAX POWERLITE HN120 är en spikpistol i vårt 20-bars-system för de hårda jobben; spikning i stål och betong. Trots kraften är rekylen i spikpistolen oerhört liten, bara en bråkdel av motsvarande gaspistoler eller i vanliga 8-barssystem.

Mer om MAX och våra övriga premiumprodukter på ergofast.se

MAX HN120 – en del av MAX Powerlite-systemet.

Läs mer om HN120 och hitta närmaste återförsäljare på ergofast.se

MAX OFFICIAL DISTRIBUTOR

ergofast
PRO FASTENING SOLUTIONS

Omatchad precision

Vår nya kap- & gersåg **KAPEX KS 60**.

Precis

Såghuvudet glider på två fasta gejdrar. LED-belysning ger skugglinje av klingans exakta snitt.

Flexibel

Lutningsvinkel upp till 47° på båda sidor. Gervinkel upp till 60° på båda sidor. Djupinställning för exakta spår.

Genomtänkt

Smygvinkeln SM-KS överför alla inner- och yttervinklar snabbt och exakt till sågen.

Bekväm

Tar minimal plats i bilen. Låg vikt på knappt 18 kg.

Mer information om produkten finns på www.festool.se/kapex.

FESTOOL

Verktyg för högsta anspråk

www.festool.se/kapex

Maskinerna vaknar

■ "Jag har precis skaffat mig ett nytt yrke. Jag är grävmaskinist och skickar en bild från maskinparken hos Yrkesakademin i Höör", skriver Tomasz Jablonski, som belönas med en trisslott för den fina bilden.

GRABBER®

Premium Quality Screws

Magic © Spiral

grabber.se

Träskruv

MADE IN FINLAND

FINSK
FORMGIVNING
OCH ARBETE

SieviAir Roller S1

Nu är Sievis katalog för år 2017 här! Besök oss på www.sievi.com

Storm XL+ S3

AL GT Timber XL+ S3HRO

Jive Black SBAE

Sievi Elixir High XL+ S3

Sievi kännetecknas av hög kvalitet, god passform och utmärkt användarkomfort, utan att pruta på säkerhet. I Sievis breda sortiment finner Du därför många valmöjligheter, som passar just Dig och Dina arbetsförhållanden. Sievi – märket för proffsen.

Nordens största skotillverkare

Sievi AB • Kristallen,

754 50 UPPSALA

Tel. 018-20 02 20 • Fax 018-20 02 21

info.se@sievi.com • www.sievi.com

Sju dog på bygget

SEX UTREDNINGAR REDAN NEDLAGDA

Sju personer dog i samband med byggolyckor förra året. I samtliga fall utom ett är förundersökningarna kring dödsfallen redan nedlagda.

Sju personer dog efter olyckor med byggnadsarbete förra året, visar Byggnadsarbetarens granskning. Det är två dödsfall fler än 2015.

En olycka kan förändra livet på någon sekund.

En av förra årets dödsolyckor hände i Åkersberga. Kurt Wiklund hade 36 års erfarenhet som

Kurt Wiklund.

kranförare då han satt i kranen och precis hade lyft ett väggblock i trä på ett villabygge.

– Jag kände plötsligt i kranen att något hände, säger han.

En av stropparna som höll blocket hade lossnat, vägghälsan för iväg och klämde montagearbetaren som höll i väggen så illa att han dog. Polisutredningen är nedlagd, ingen kan säga exakt varför elementet föll.

– Jag har tänkt mycket på mannen som dog. Jag känner för hans familj men jag vet inte hur det har gått för dem, säger Kurt Wiklund.

HAN VAR TILLFÄLLIGT utlånad till bygget och den omkomne mannen och hans bror hade bara kort tidigare kommit från Lettland för att arbeta som byggjobbare.

– Det var bra killar, de kunde jobbet. Jag såg inte minsta risk, säger Kurt Wiklund.

Dödsfallen förra året återspeglar byggbranschens största risker. Tre av dem var fallolyckor, övriga var kläm- och rasolyckor. I de flesta fall leder inte förra årets olyckor till något rättsligt efterspel.

Förundersökningarna är nedlagda i samtliga fall utom ett.

SAMTIDIGT FORTSÄTTER arbetsolyckorna i byggbranschen att öka. De senaste åren har de legat stadigt över 3 000. 2015 nåddes en topp på 3 582 inrapporterade byggolyckor som lett till sjukfrånvaro. För 2016 är siffran redan över 3 500, men den fortsätter stiga eftersom inrapporteringen fortsätter.

– Arbetsolyckorna kommer sannolikt att hamna på minst samma nivå som året innan, säger Kjell Blom, utredare på Arbetsmiljöverkets statistik- och analysenhet. Det finns också ett mörkertal. Utländska arbetare som inte omfattas av svenska socialförsäkringssystemet redovisas inte alls.

Olyckorna oroar Byggnadsarbetsmiljöombudsman Ulf Kvarnström.

– Vid flera av förra årets svåra olyckor var det rena tillfälligheter att folk inte dog. Flera kapolyckor kunde lika gärna fått en dödlig utgång. Arbetsgivarna måste ta sitt ansvar och rättssamhället borde kräva ansvar i fler fall, säger han.

Björn Samuelson är arbetsmiljöexpert hos Sveriges Byggindustrier.

– Vi arbetar för att höja säkerhetsmedvetande, kunskap och säkerhet på byggena, säger han.

MARGITE FRANSSON

En lettisk byggnadsarbetare i 50-årsåldern dog på ett bygge i Åkersberga, norr

HÄR ÄR DÖDSOLYCKORNA FÖR 2016 – SEX

13 JANUARI: En 57-årig byggnadssnickare skadades allvarligt då han föll nära tre meter från en byggnadsställning i samband med balkongarbeten på ett radhus i Uppsala. Mannen dog den 21 januari.

Förundersökning nedlagd.

25 JANUARI: En 34-årig man dog efter att ha klämts mellan lyftarmen och karossen på en bobcat i samband med renoveringsarbeten i ett stall. Mannen hade anlitats av gårdens ägare.

Förundersökning nedlagd.

29 FEBRUARI: En 54-årig byggnadsarbetare dog av sina skador efter att ha fallit fem meter på ett bygge i Norrköping. Han föll från en balkongavsats när en överliggare på skyddsräcket lossnade. Mannen kom från Polen.

Förundersökning nedlagd.

1 MARS: En byggnadsarbetare i 50-årsåldern från Lettland dog efter att ha träffats av ett fallande byggelement, vars upphängning lossnade. Olyckan inträffade på ett villabygge i Åkersberga.

Förundersökning nedlagd.

Fler bygganställda – mer byggs

■ Inom byggsektorn råder optimism. Antalet anställda har ökat i större omfattning än normalt de senaste tre månaderna. Byggföretagen rapporterar om fortsatt växande orderstockar och ökat byggande.

Sex av tio byggföretag anger brist på arbetskraft som det främsta hindret för ökat byggande. Det uppger Konjunkturinstitutet, KI, i sin konjunkturbarometer för januari.

LKAB och NCC frias efter dödsolycka

■ Ingen fälls för olyckan på LKAB 2010 då två män miste livet. Det står klart sedan hovrätten nyligen fastställt tingsrättens dom. Åklagaren hade krävt fem företag, däribland LKAB och NCC, på tre miljoner kronor vardera i företagsbot. Men hovrätten friar företagen. I olyckan dog Fredrik Oskarsson Rantavaara, 21 år, och hans pappa Kenneth Oskarsson Rantavaara, 52 år.

2016

FLER OLYCKOR

DÖDS-OLYCKOR:	ANDRA OLYCKOR:
2012: 7	2012: 3 345
2013: 7	2013: 3 510
2014: 10	2014: 3 325
2015: 5	2015: 3 582
2016: 6	2016: 3 514 *

Källa: Byggnadsarbetaren, Arbetsmiljöverket

* Hittills anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro i slutet av januari. Siffran kommer att öka. I olyckstalen finns inte utländska arbetare, som inte ingår i det svenska sjukförsäkringssystemet.

om Stockholm, i mars.

FÖRUNDERSÖKNINGAR NEDLAGDA

1 APRIL: En 40-årig vd och arbetsledare för ett elektrikerföretag dog då en metallkonstruktion med armatur föll på honom, vid arbeten på Berga Örlogsbas.

En vajer till konstruktionen gick av.

Förundersökning nedlagd.

3 MAJ: En 45-årig man, byggherre och samordningsansvarig på arbetsplatsen, dog av skadorna efter att ha fallit från ett fabriktak i Nykvarn, söder om Stockholm.

Förundersökningen nedlagd.

2 JUNI: En rörmontör i 55-årsåldern från Litauen dog efter att ha klämts ihjäl i utbyggnaden av Södra Cell Värö utanför Varberg.

Förundersökning pågår.

Rörmontören klämdes ihjäl på Södra Cell Värö, som utsågs till årets sämsta bygge.

Flest sanktionsavgifter i byggbranschen

Den 1 juli 2014 infördes de nya sanktionsavgifterna och sedan dess har Arbetsmiljöverket beslutat om drygt 800 sanktionsavgifter. 2016 var byggverksamhet den näringsgren som fick flest sanktionsavgifter, 198 stycken.

Det visar en färsk rapport från Arbetsmiljöverket. Bristande fallskydd är den vanligaste orsaken till att sanktionsavgifter döms ut.

PER-OLOF SANNÄS/FTONBLADET

VI ÄR STÖRST I SVERIGE PÅ
GLASLYFT OCH FÖNSTERROBOTAR!

3D Hyrliftar är ett svenskt företag som erbjuder maskiner med en unik lösning för styrning och framdrivning. Vi är specialiserade på glaslyft och fönsterrobotar, med maskiner som tillåter dig att lyfta fönster och glaspartier som är upp till 1500 kg tunga med en otrolig precision.

www.3dhyrliftar.se

Piteå / Umeå / Stockholm / Göteborg / Båstad / Malmö

INSTRUKTÖRERNA I NORDEN AB

Nynäsvägen 299 122 34 Enskede 08-39 30 39

info@instruktoreerna.se www.instruktoreerna.se

EgoCut® skärbord

gör isolerjobbet snabbt, lätt och tätt

- steglös inställning
- vinkelskäring
- hopfällbart
- bärbart

Kan även beställas hos
välsorterade byggleverantörer!

EgoCut Industri AB
Tel: 070-664 94 40
E-post: egocut@telia.com • Hemsida: www.egoindustri.nu

Avtalskraven är växlade mellan Byggnads och byggarbetsgivarna. Här har du det viktigaste i sammanfattning.

Avtal 2017

■ Fler krav och alla artiklar om Avtal 2017: byggnadsarbetaren.se/avtal-2017

BYGGNADS: STÄRK ACKORDET

Maskinförare ska få häng på ackordet, huvudentreprenörsansvaret stärkas och lönedumpningen stoppas. Här hittar du Byggnads krav på det nya byggavtalet.

LÖNER: Byggnads kräver 2,8 procent med ett garanterat kronpåslag om 672 kronor per månad. Förbundet vill dessutom se en särskild satsning på byggstädarnas löner. Det ska bli tydligare att prestationslön är byggavtalets huvudlöneform. Byggnads vill

att kranförare ska få häng på ackordet.

HUVUDENTREPRENÖRSANSVAR: Sedan huvudentreprenörsansvaret infördes för tre år sedan har det "blivit tydligt att vi som parter tolkar ansvaret på olika sätt", skriver Byggnads i sina avtalsyrkanden. "Huvudentreprenörsansvaret måste därför både utökas och förtydligas."

LIKA BETALT: Arbetsdomstolen slog fast att arbetsgivare har rätt att betala 88 procent av lönen till

utländska arbetare. Byggnads kräver nu att lika lön för utländsk arbetskraft regleras i byggavtalet.

PENSIONERNA: Byggnads kräver extra avsättningar till avtalspensionen.

ARBETSTIDSFÖRKORTNING: Arbetstidsförkortningen ska utökas med ytterligare 1 timme till totalt 40 timmar per år.

BÄTTRE FÖR GRAVIDA: Byggnads har en målsättning om att 5 procent av medlemmarna ska

vara kvinnor år 2020. Som ett led i detta begär Byggnads att tidsbegränsningen på havandeskapslön slopas.

BI: FLEXIBLARE ARBETSTIDER

Fryst grundlön, flexibla arbetstider och minskad administration för företagen. Detta kräver Sveriges Byggindustrier av det nya byggavtalet.

LÖNER: BI vill utöka möjligheten att träffa lokala löneöverenskommelser. BI berör också frågan om ackordets ställning. Om en riskanalys på ett specifikt bygge visar att prestationslön riskerar att leda till fler arbetsskador

"måste parterna vara överens om att förorda och rekommendera andra lönemodeller".

BI hävdar också att byggavtalets lägsta lön skapar "en alltför hög tröskel för att anställa ungdomar, långtidsarbetslösa och nyanlända" och att grundlönen därför behöver frysas.

ARBETSTIDER: Arbetstiderna måste förändras för att stärka företagets konkurrenskraft, anser BI. Enligt nuvarande regler är den ordinarie arbetstiden 06.45-16,

exklusive raster. BI vill att arbetsgivaren får möjlighet att förlägga arbetsdagen inom tidsspannet 06-18.

Den totala arbetstiden ska inte förlängas.

IN- OCH UTLÅNING: I dag kan en arbetstagar, om hen själv säger ja, lånas ut till en arbetsgivare i upp till två veckor utan att beslutet måste föregås av facklig förhandling. BI vill utöka denna låneperiod till tolv veckor.

IVAR ANDERSEN

BI vill kunna göra arbetsdagen längre.

Hermods
www.hermods.se

Byggutbildare se hit!

Hermods söker Bygglärare till Norrköping, Västerås och Stockholm för spännande uppdrag. Du kommer att få arbeta med att starta upp nya verksamheter. Är det du eller någon du känner?

Maila din ansökan, inklusive CV, till marcus.ohrberg@hermods.se

För mer information besök: www.hermods.se eller ring 070-299 53 88

RELEKTA 101 WIPES

Effektiv rengöring

- av händer, verktyg och släta ytor i hus, bil och båt

Se återförsäljarlista på www.101.as

101 serien - från samma leverantör som **TEC7** i Sverige. Du hittar 101-produkterna i bygg-, järn-, färg- och VVS-fackhandeln.

”Ska i mål utan konflikt”

■ Arbetsgiversidan bjöd på tårta och samtalsklimatet var gott. Efter att ha växlat avtalskrav är bägge parter fortsatt hoppfulla om en lugn avtalsrörelse.

– Jag tycker deras krav är allmänt hållna, det är inget annat än vad jag förväntat mig. Det finns säkert punkter där vi kommer att ha väldigt olika uppfattning men jag vill fortsätta hålla linjen att vi ska gå i mål utan konflikt eller att varsla, säger Byggnadsavtalssekreterare Torbjörn Hagelin.

Vad anser du om BI:s krav på frysta grundlöner?

Torbjörn Hagelin,
Byggnads.

– Det yrkandet hade de i föl med. Och där har vi ett yrkande om att den ska höjas, säger Hagelin.

Även Mats Åkerlind, förhandlingschef på BI, betonar det konstruktiva diskussionsklimatet.

– Det finns en del saker som Byggnads vill ha som vi inte vill ha och vice versa. Men mer intressant är att bägge parter verkar vara intresserade av en avtalsrörelse som kännetecknas av samförstånd och förhandlingslösningar, säger Mats Åkerlind.

IVAR ANDERSEN

SEHED

Murare sökes!

Sehed är en av Sveriges största puts- och murnings-koncerner. Vi fortsätter att växa och behöver nu återigen utöka antalet medarbetare.

Vi söker murare, helst hela lag, med yrkesbevis och erfarenhet av fasadmurning, till våra byggen i Linköping och Norrköping.
Anställning sker per omgående.

För mer information kontakta:
Marcus Kasunic 070-166 65 55
Email: marcus.kasunic@sehed.se

Den nya generationen funktionsgolv.

NYHET!

Mer än 50 års erfarenhet och kunskap om golv har väglett oss när vi utvecklat SubFloor – den nya generationen funktionsgolv. Varje detalj i konstruktionen är noga utarbetat med smarta lösningar för både design och materialval. Upptäck de många fördelarna med uppreglat golv kryddat med sunda och praktiska funktioner.

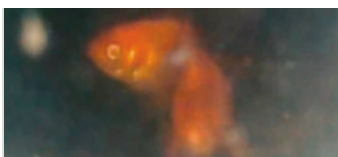
SubFloor har lösningar för alla golvtyper.
Läs mer på subfloor.se

Finns även som stålregel!

SubFloor säljs och marknadsförs av Prästängens Byggsystem
Telefon 0500 – 46 98 60 Mail order@prastangen.se Web prastangen.se

SUBFLOOR
GOLVREGELSYSTEM

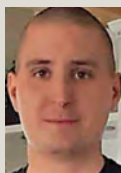
Guldfiskräddaren

■ Rörmontören Jonathan Becker på Pipeline fick ett samtal från en bostadsrättsförening som hade stopp i avloppet.

– Jag körde ut och tog bort vattenlåset i golvbrunnen och skulle precis spola när jag såg att någonting rörde sig i mynningen.

Det visade sig att en boende i föreningen hade spolat ner ett stim guldfiskar och stoppet berodde på nedspolade akvarieväxter.

Jonathan lyckades rädda fiskarna, som nu bor i företagets akvarium.

Jonathan Becker.

Vvs-arbetsgivarna: Låt de anställda böta

”Helt orimligt”, säger Byggnads om yrkandet att arbetstagare som inte följer givna instruktioner ska kunna bli ersättningsskyldiga. Det handlar om att skapa säkra arbetsplatser, kontrar Vvs-företagen.

Avtal 2017

Byggnads och Vvs-arbetsgivarna har växlat krav på Teknikinstallationsavtalet.

Och det verkar blåsa upp till strid:

– Det ser ut som att de vill minska arbetstidsförkortningen, ha flexiblere arbetstider och

införa lönepotter, som vi inte har i något av våra avtal, säger Byggnads avtalssekreterare Torbjörn Hagelin.

Ett av VVS-företagens krav väcker särskild uppmärksamhet: Arbetstagare ska kunna bli ersättningsskyldiga till företagen som en följd av att arbetstagaren inte följt givna instruktioner.

– **JAG TROR** att det handlar om att Arbetsmiljöverket börjat utfärda sanktionsavgifter och att företagen vill förskjuta kostnaden. De kommer argumentera för att det handlar om att man ska vara noga med skyddsutrustningen men det är självklart helt orimligt

Anita Hagelin, Vvs-företagen.

att lägga det här på de anställda, säger Torbjörn Hagelin.

Enligt Anita Hagelin, biträdande förhandlingschef på Vvs-företagen, handlar yrkandet om att hitta nya strategier för att skapa säkra arbetsplatser.

– För oss är arbetsmiljön och säkerheten livsviktig. En arbetstagar kan ha fått all skyddsutrustning och alla instruktioner och ändå går man upp på ett tak och knäpper loss sig, säger hon.

– Då var ett förslag att man får ersätta med ett mindre belopp. Då kanske man i alla fall känner i plånboken att ”det här har jag inte råd med”.

IVAR ANDERSEN

Foga, fyll, täta & limma med en och samma patron

FUNGERAR PÅ NÄSTAN ALLA MATERIAL OCH UNDERLAG

Maxi Bond Seal är en enastående universalprodukt som fogar, fyller, tätar och limmar de flesta materialtyper såsom trä, betong, gips, metall, natursten och glas – på både torra och fuktiga underlag, inomhus, utomhus och i våtrum.

Maxi Bond Seal är fri från lösningsmedel och godkänd enligt M1 inommiljömärkning samt de ledande miljöledningssystemen i Norden. Läs mer på bostik.se

FUNGERAR FÖR VÅTRUM, FROST, FUKT INOM- OCH UTMOMHUS

SLUTSTYRKA 280 TON/ KVM VID VERTIKAL BELASTNING

ELASTISKT ±20% RÖRLIGHET

VÄLJ BLAND 7 OLIKA FÄRGER

Golvläggaren Pelle slapp hjälm

Säkerhet är viktigt men ibland är reglerna inte anpassade efter arbetet som ska utföras. Det menar golvläggaren Pelle Agelstam som begärde – och fick – undantag från reglerna om hjälm och skyddsskor.

Pelle Agelstam.

"Detta dokument är ett intyg, där lättnad i personlig skyddsutrustning, hjälm och skyddsskor, är beviljad endast för mattläggare och endast på av entreprenören avspärrad skyddsytta."

Så står det i intyget som undertecknats av Q-gruppens BAS-U i Snäckviken, där företaget

bygger nya utbildningslokaler för KTH Science Park. Golvläggaren Pelle Agelstam har satt i system att kräva undantag från reglerna om personlig skyddsutrustning. – Det är svårt för oss att jobba med hjälm och skyddsskor. Hjälmen blir

för tung på huvudet när man kryper nästan hela dagarna, folk får problem med nacken. Jag inte jobba i skyddsskor, jag får problem med tårna, säger han.

Går det inte ut över säkerheten?

– När golvläggarna är inne ska det vara så färdigt att inget ska falla ner.

IVAR ANDERSEN

Carlsson

Är **DU** bekant med dubbelskalle, Gekulås, 2"x4" och kattfötter?

SÖK JOBB HOS OSS !

Tel: Magnus Carlsson 076 392 90 09

Mail: magnus.carlsson@emcb.se

www.emcb.se

A Analys
08-39 30 39

**Vi utför Asbestanalyser
till Privatpersoner och företag**

Måndag - Fredag 06:00 - 18:00

Nynäsvägen 299

122 34 ENSKEDE

Tel: 08-39 30 39

E-post: info@aanalys.se

Webb: aanalys.se

Org.nr: 559014-1718

Välj det enkla sättet att jobba efter pensionen!

Välkommen till vårt glada gäng!

– Funderar du på att starta egen hantverksfirma efter pensionen? Det finns ett enklare alternativ, jobba på egna villkor med Veteranpoolen!

Hos oss får du bl a:

- Styra din egen tid
- Spännande uppdrag
- Lön på kontot
- Erfarna kollegor

Vi sköter allt annat:

- Marknadsföring & kundservice
- Fakturering & ROT-ansökan
- Bokföring
- Försäkringar
- ... & mycket mer!

Kontakta oss idag:

020-350 355

www.veteranpoolen.se

Hemmet Hantverk

Trädgård

VETERANPOOLEN®

Den svenska modellen, där arbetsgivare och fack sluter avtal utan staten, har gett både löneökningar och långa perioder av arbetsfred under åttio år. Men Byggnads och BI blir allt svagare.

TEXT: CENNETH NIKLASSON

FOTO: COLOURBOX, SCANPIX, AFTONBLADET BILD

**BYGGNADS
arbetaren
GRANSKAR**

SVENSKA MODELLEN

är den på
väg att ...

GÅ I KRAS?

NÅGRA DAGAR FÖRE JUL 1938. LO och arbetsgi-
varorganisationen SAF tecknar ett nytt huvudavtal
efter hot om statlig inblandning på arbetsmarknaden.
Detta efter decennier som präglats av strejker, döds-
skjutningarna i Ådalen 1931 och lockouter.

I det så kallade Saltsjöbadsavtalet reglerades löner,
arbetarnas villkor och förhandlingsordning. Det slogs
även fast att parterna på arbetsmarknaden ska sluta
avtal utan inblandning av staten. Med tiden kom upp-
görelsen att kallas för den svenska modellen.

– Vi tycker att det är en otroligt viktig princip att
parterna förhandlar självständigt tillsammans, säger
Mats Åkerlind, förhandlingschef på Sveriges Byggin-
dustrier (BI).

– Vi vill hålla i den svenska modellen och vill att det
ska fortsätta så, säger Torbjörn Hagelin, avtalssekre-
terare på Byggnads.

De två förhandlingsgiganterna i byggsektorn vill

värna den svenska modellen. Samtidigt är båda orga-
nisationerna försvagade av de senaste årens turbulens
på arbetsmarknaden. Den svenska modellen är utsatt
för hårdare press än på mycket länge. Och det gäller
inte minst byggbranschen.

BI:S MEDLEMSFÖRETAG har i dag 55 000 anställda
byggnadsarbetare, samtidigt finns det 56 000 bygg-
nadsarbetare som är anställda på 6 000 byggföretag
som inte har kollektivavtal.

– Gruppen som arbetar utan avtal har blivit
enormt mycket större de senaste två åren och många
jobbar för löner långt under avtalsnivån. Glappet
mellan priset vi måste ta per timme blir bara större
och större jämfört med dem som inte gör rätt för sig.
Vi har inte en chans att konkurrera och den svenska
modellen håller på att krossas, säger Jessica Löf-
ström, vd på bemanningsföretag Expandera Mera.

**2004: Byggettan, med
ombudsmannen Richard
Hellmark, blockerade för
de lettiska byggnadsarbe-
tarna på företaget Laval
som kommit till jobbet i
Vaxholm. ♥**

Den svenska modellen måste ändå – i ett historiskt perspektiv – betraktas som en framgång. Den har under 80 år bidragit till långa perioder med arbetsfred. Men det har skakat till några gånger. Tystandet av kommunister i samband med storkonflikten 1945, lagstiftningsvågen på 70-talet, med mbl och las och statens hot under nittiotalets finanskris om åtgärder mot för höga lönehöjningar, kan alla ses som tillfällen då avtalsmodellen svajade till eller övergetts.

BI:S MEDLEMSFÖRETAG har fått fler anställda de senaste tio åren. Men uppgången på 8 000 personer är småpotatis jämfört med att antalet anställda i byggsektorn under samma tid ökat från 220 000 till 320 000. Byggnads har sett medlemssiffrorna rasa. 16 000 medlemmar har lämnat på 10 år och förbundet organiserar nu 61 procent av byggnadsarbetarna.

- Efter Lavaldomen har vi fått en helt ny arbets-

marknad och jag skulle säga att vi har försvagats, men även Sveriges Byggindustrier har tappat marknadsandelar. Eftersom vi båda tappar i styrka och de som står utanför på marknaden växer i antal så sjunker legitimiteten för kollektivavtalet, säger Torbjörn Hagelin.

- Jag upplever att vår representativitet är svagare. Det är många företagare som väljer att inte vara med i BI, säger Mats Åkerlind.

Till följd av det här har arbetsgivarna i årets avtalskrav lagt ett förslag om att starta en arbetsgrupp som brett diskuterar hur den avtalsmodellen i byggbranschen kan stärkas (se faktaruta).

ORGANISATIONERNA TAPPAR alltså makt. Mats Åkerlind tycker dessutom att Byggnads försvagning har påverkat förhandlingarna.

- De tar oftare till kamp och det tror jag man gör när man är rädd och känner sig trängd. Det ger inte

Mats Åkerlind, förhandlingschef på BI.

DEN SVENSKA MODELLEN

- Den svenska modellen har sin grund i Saltsjöbadsavtalet 1938 mellan LO och SAF. En grundpelare är att arbetsmarknadens parter ska göra upp om nya kollektivavtal utan statlig inblandning.

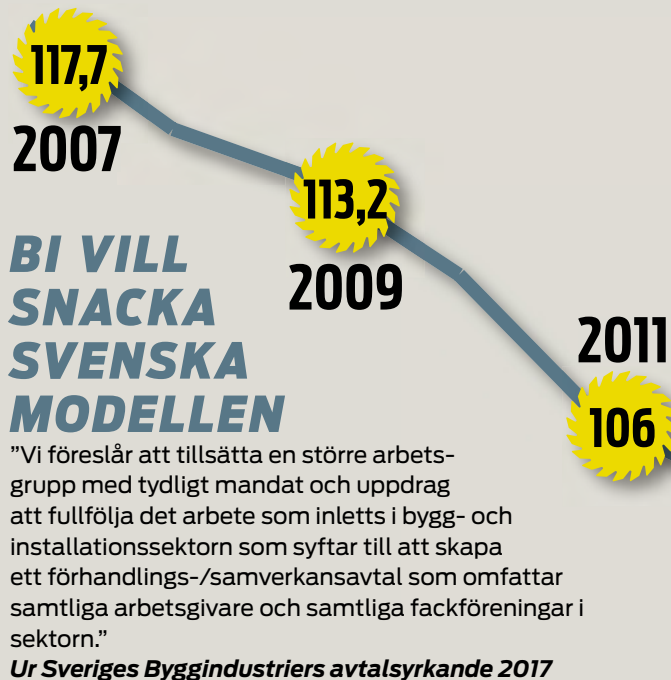
- Parterna ska ta hänsyn till samhälls-ekonomi när de förhandlar fram de nya lönerna. I avtalen regleras även semester, försäkringar, pension, arbetsmiljö med mera.

ARBETSGIVARNA TAPPAR MARKNADSANDELAR

■ Sveriges Byggingstämman har på 10 år ökat antalet medlemsföretag från 2 850 till 3 350.

■ Antalet anställda i medlemsföretagen har ökat från 87 000 till 95 000. Men samtidigt har antalet anställda i byggsektorn ökat från 220 000 anställda till 320 000, enligt SCB.

■ Medlemsföretagen i BI har idag cirka 55 000 anställda byggjobbare. Samtidigt är enligt BI 56 000 byggjobbare anställda på 6 000 byggbolag som saknar kollektivavtal.

BYGGNADS – HAR TAPPAT 16 000 PÅ 10 ÅR

■ Byggnads hade vid årsskiftet 101 667 medlemmar. För tio år sedan hade förbundet 117 700 medlemmar. Det innebär en minskning med 16 000 medlemmar. Samtidigt har 100 000 fler personer anställts i byggbranschen.

Siffrorna visar tusentals medlemmar i Byggnads, decimalen är avrundad.

BI VILL SNACKA SVENSKA MODELLEN

”Vi föreslår att tillsätta en större arbetsgrupp med tydligt mandat och uppdrag att fullfölja det arbete som inletts i bygg- och installationssektorn som syftar till att skapa ett förhandlings-/samverkansavtal som omfattar samtliga arbetsgivare och samtliga fackföreningar i sektorn.”

Ur Sveriges Byggingstämman avtalsyrkande 2017

Torbjörn Hagelin, avtalssekreterare på Byggnads.

▸ några goda förutsättningar för förhandlingar, säger han.

Centralt för den svenska modellen är att parterna ska skapa arbetsfred. Något som knappast har varit en paradgren för kombattanterna i byggsektorn det senaste decenniet.

Det har varslats friskt och även brutit ut ett antal strejker.

– Vi fastnar ofta i prestige och vi tar oss inte tid att lyssna på varandra. Vi tar oss inte ens tid att göra gemensamma utredningar om vad problemen består i och då hamnar man ofta snett, säger Mats Åkerlind.

NÄR FACKET RYCKER VARSELKORTET införs medling och i samma sekund förloras makten över förhandlingslösningen. Allt som oftast har medlarna i slutbudet plockat bort viktiga bransch- och framtidsfrågor eller skyfflat över dem olösta till mer eller mindre inaktiva arbetsgrupper.

Parterna har sedan efter avslutade förhandlingar dragit sig tillbaka till sina fästningar för att slicka

såren i väntan på en ny avtalsrörelse. Samtidigt har arbetsmarknaden i byggbranschen förändrats i en rasande takt: växande ue-kedjor, lönetvister, lönedumpning, arbetsmiljöproblem, oseriösa företag och en framväxande ej kollektivavtalsbunden marknad som verkar utanför organisationernas omsorg. Enligt BI utgörs i dag en tredjedel av byggmarknaden av företag och byggnadsarbetare som väljer att inte ha kollektivavtal.

Det handlar om såväl svenska som utländska bolag. På en direkt fråga till Torbjörn Hagelin om hur han tycker att den svenska modellen fungerat de senaste åren säger han.

– Inget bra alls.

Finns det då risk för att hela den svenska modellen rasar samman.

– Jag tror inte det. Istället finns det många gemensamma frågor som vi borde kunna lösa. Det är ju de svenska företagen som blir drabbade om man nu pratar lönedumpning och oseriösa företag som inte betalar skatter vare sig här eller i hemlandet. På den

Saltsjöbadsavtalet undertecknas 1938. Nedre raden: Gunnar Andersson, August Lindberg, ordförande LO, Sigfrid Edström, ordförande Svenska Arbetsgivareföreningen, G Söderlund. Övre raden: Oscar Karlén, Arnold Sölvén, Hilding Molander, Wiking Johansson, C.J Malmros, N Holmström, Ivar O Larsson.

punkten borde vi kunna kroka arm, säger Torbjörn Hagelin.

Han får medhåll av Mats Åkerlind om att den svenska modellen troligen överlever även denna kris.

– Vi är utsatta för en väldig press och har problem nu, men jag ser framför mig att vi tar tag i det här nu och löser allt gemensamt. Men om vi inte lyckas vända utvecklingen i avtalsrörelsen så kommer det hela ta en ände med förskräckelse.

JESSICA LÖFSTRÖM tror att en del av lösningen är att BI måste ta ett steg tillbaka. Att det vilar ett tungt ansvar på deras axlar.

– Jag tycker att BI har ett mycket större ansvar som läget är nu. De sköter inte sina kort rätt. De lyssnar alldeles för mycket på Svenskt Näringsliv. Vi är inne på en farlig väg som hittills drabbat arbetarna hårt. Men om vi vänjer oss vid att lägsta pris alltid vinner så kommer BI med tiden gräva sin egen grav. Beställare kommer ställa sig frågan varför de ska handla upp projekt av svenska bolag. De kommer vända blick-

arna utomlands. Vid en sådan utveckling är Skanska, NCC, JM med flera rökta. Den svenska byggindustrin kommer att dö på samma sätt som varvs- och textilindustrin.

MÖJLIGEN ÄR BRANSCHEN framme vid en punkt där parterna nu tvingas börja samarbeta för att rädda branschen och hålla liv i den svenska modellen. På Byggnads hoppas man på mer samförstånd och Torbjörn Hagelin tycker att han redan märkt av en bättre stämning.

– Jag tror vi nådde kulmen i förra avtalsrörelsen med BI när det gäller dåliga relationer.

Även arbetsgivarna är för tillfället positiva.

– Min uppfattning är att förhandlingsklimatet är bättre och jag har stora förhoppningar. Det stora problemet är att trettio procent av arbetsmarknaden arbetar helt utan kollektivavtal. Det är en fråga vi måste lösa tillsammans, säger Mats Åkerlind.

Om 21 år fyller den svenska modellen 100 år. Någon som tors satsa en slant på att den lever då? ●

Nej!!! Vem betalar det här?

SÅ FUNKAR DET NÄR DU HAR SÖNDER NÅGOT HOS EN KUND

Toastolar som spricker, sönderborrade gitarrer och vattenfyllda väggar. Ibland går jobbet rejält snett. Vi reder ut vad som gäller när du som hantverkare pajar grejer i folks hem.

TEXT: NINA CHRISTENSEN FOTO: COLOURBOX, JOHAN WAHLGREN MONTAGE: JOHAN FYRK

DET ÄR PINSAMT att begå ett misstag. Att råka ha sönder inredning eller prylar hos kunden. Men även om den pinsamma känslan gör att du känner dig skyldig, så är juridiken solklar när det gäller vem som ska stå för kostnaden: det är arbetsgivaren.

Den som driver företag och har anställda, ska alltid ha en försäkring som täcker skador som kan uppstå i

verksamheten. Olyckshändelser med materialskador ska ses som en kostnad bland övriga kostnader i företaget.

Så om en arbetsgivare säger att du ska betala, eller om arbetsgivaren kräver att du ska betala självriskan på försäkringen i samband med att något går i kras, ska du sätta ner foten och vända dig till Byggnads. ●

TÄNK PÅ ATT ...

... alltid fråga din arbetsgivare om det finns en ansvarsförsäkring som täcker skador.

... om du kommer hem till en kund som inte plockat undan saker som står i vägen, så hjälp kunden att plocka undan.

... det är viktigt att din arbetsgivare prissätter jobbet rätt. Det ska ges tid till täckning av inredning och ytskikt, och eventuell förflyttning av lös inredning.

... din arbetsgivare ska ge tydlig information till kunden i god tid innan jobbet påbörjas så att kunden hinner flytta värdefulla föremål.

... vara noga med att följa branschrekommendationerna för hur jobbet ska utföras. Om arbetsgivaren vill att du ska ta en genväg – våga ifrågasätta.

... omedelbart berätta för kunden om något går sönder. Skadan blir mycket större, om den upptäcks i efterhand och kunden förstår att du försökt dölja den.

... reglerna om att det är arbetsgivaren som ska ersätta kunden vid skada finns i skadeståndslagen 3:1 och 4:1. Det finns inga regler i kollektivavtalen om detta.

DÅ RISKERAR DU ATT FÅ BETALA

■ Om din arbetsgivare saknar ansvarsförsäkring, eller om den inte täcker skadan, och arbetsgivaren samtidigt är bankrutt och kunden är väldigt drabbad, kan ditt ansvar bedömas strängare – ifall det blir en rätts-sak av det hela.

■ Om du druckit alkohol och råkar ha sönder något gäller inte försäkringen.

■ Om du begått ett brott och medvetet orsakat skador som drabbar kunden.

Källor: "Arbetsgivarens principalansvar, omfattning, syfte och arbetsrättsliga konsekvenser" C-uppsats, Uppsala Universitet, samt intervjuer med Byggnads ombudsmän och förbundsjurist.

HAR DU PAJAT NÅGOT NÄR DU JOBBAT?

"Jag fick panik. Hur fan ska jag laga det här?"

NICKLAS ENGBERG,
Vvs:are, Sundsvall:

"Jag gjorde praktik, det var på gymnasiet. Vi arbetade med ett stambytte i en bostadsrättsförening. Jag fick i uppdrag att montera bort en toastol. Kunden ville ha den till sommarstugan. Jag monterade loss skruvarna, men toastolen var även limmad i golvet utan att det syntes. Jag drog loss toastolen. Men den satt så hårt, att jag bröt av hela stolen. Foten blev kvar på golvet, limmet var så starkt, den var limmad på insidan visade det sig. Jag fick panik och tänkte, hur fan ska jag laga det här? Det kändes nervöst att gå till handledaren och berätta vad som hade hänt. Jag fick väl lite pikar, men annars var det ingen diskussion. Firman ordnade en ny toastol åt kunden. Min klasskamrat gjorde en tabbe när han använde skruvar som var för långa i ett badrum. Skruvarna gick genom badrumsväggen, ut i vardagsrummet och in i en gitarr, så att den skruvades fast i väggen. Kunden upptäckte inte att gitarren satt fastskruvad i väggen förrän flera veckor senare när han skulle ta ner den. Företaget ersatte kunden."

Nicklas Engberg bröt av en toastol när han gjorde sin praktik. Firman han jobbade för ordnade en ny stol.

"Jag hörde hur det skvalade inne i väggen"

MAGNUS SVENSSON,
snickare, Höganäs:

"Jag gjorde ett jobb hos en kund och skulle sätta upp en hylla. Plötsligt gick borren rakt in i ett vattenrör. Det var ett jäkla tryck på vattnet och det sprutade rakt ut. Jag fick sätta tummen mot röret och trycka till och arbetskamraterna sprang iväg för att stänga av vattnet. Det kändes som en evighet innan vattnet stängdes av, men det tog ju inte så lång tid egentligen. Jag hörde hur det skvalade inne i väggen. Jag kontaktade chefen direkt, han fick komma och granska skadorna. Men jag behövde inte stå för kostnaden, det gick på försäkringen. Det är sånt som händer."

"Vi upptäckte en ring i faneren"

MATS PREUTZ,
snickare, Munka-Ljungby:

"Chefen ringde. Han berättade att en kund var jättearg för att vi hade förstört ett bord. Vi förstod ingenting. Vi åkte ut till kunden för att titta på bordet. Det var det bord där vi brukade fika. Min arbetskamrat menade att det inte var vi som orsakat skadan, min arbetskamrat blev riktigt arg över anklagelsen. Det visade sig att det bildats en ring i faneren. Kunden, som lugnat ner sig, sa sen att det var okej. Efter någon timmes jobb tog vi en fika och upptäckte att det bildats en ny ring i faneren, efter vår termos. Det visade sig att termosen läckte. Men kunden krävde ingen ersättning."

Kunden krävde ingen ersättning för bordet som blev skadat av en termos.

Riskabel rustning av miljonprojektet

Miljonprogrammets hus är i **akut behov av renovering**. Hösten 2015 kom statliga pengar till upprustningen. Samtidigt döljer de gamla husen **ett koncentrat av arbetsmiljörisker**. Vi har kartlagt dem.

TEXT: MARGITE FRANSSON FOTO: MATS SAMUELSSON

BYGGNADS
ARBETAREN
GRANSKAR

”När det blåser åt fel håll får vi damm i ansiktet från gips och mineralull”.

GÖRAN TORESSON, SNICKARE

MILJONPROGRAMMETS

bostäder står redo att renoveras. I husen döljer sig några av byggbranschens värsta faror: asbest, PCB, vibrationer, kvartsdamm, buller, fallrisker, rasrisker och tunga lyft.

– Man måste vara på sin vakt och ha koll på riskerna, säger Mats Henningsson, skyddsombud på NCC. Han har just lämnat boden på Arabyområdet i Växjö och är på väg ut till husen i stadens stora miljonprogramsområde. Här ska NCC totalrenovera och energieffektivisera 300 lägenheter under en femårsperiod.

Då miljonprogrammet byggdes 1965–1974 skulle byggandet vara rationellt och effektivt. Asbest och PCB, numera ökända hälsofaror sågs som ofarliga, effektiva byggmaterial och byggdes in i husen. I dag är de sedan länge förbjudna att använda, men riskerna uppstår på nytt då byggnadsarbetare river i materialet.

På arbetsplatsen i Växjö finns asbest i rörböjar, i fix och fog till kakel och i vindskivor till fasaden.

Snickaren Jon Österlund jobbar med isolering där det är problem med duvspillning. Vid rivning måste han ha heltäckande skyddsutrustning.

Mats Henningsson står i källaren till ett hus från 1968. Skyltar vittnar om att asbestsanering pågår. Här får inte vanliga byggnadsarbetarna jobba, inte förrän området sanerats av specialister.

Som skyddsombud ska Mats vaka över att varken han eller arbetskamraterna blir skadade.

– Det är viktigt med ordentliga inventeringar av material och riskbedömningar. Här har först bostadsbolaget och sedan NCC gått igenom materialen. Men när vi hittat något misstänkt under jobbet, har vi också skickat iväg prover till analys, säger han.

NÅGRA TRAPPOR UPP sitter rester av blå tapeter kvar på väggen. Dammet river i näsan och vittnar om att rivjobbet är igång med bilning och håltagning. I dag vet man att damm är mycket farligare än tidigare känt och kan ge dödliga lungsjukdomar som lungcancer, silikos och kol.

Medan asbest är mest uppmärksammat drabbar

**RISKERNA VID
RENOVERING
AV MILJON-
PROGRAMMET:**

■ **ASBEST** Kan finnas i olika byggmaterial från 1940-1980 och kan orsaka lungsjukdomar som mesoteliom, lungcancer, asbestos och pleuraplack. Ska hanteras av specialister, med tillstånd, utbildning och fullgod säkerhetsutrustning.

I miljonprogramsområden fanns mängder med risker. Skyddsombudet Mats Henningsson både river och bygger nytt.

■ **BULLER** Risk för hörselskador. Använd hörsel-skydd.

■ **KVARTSDAMM** Bildas vid bearbetning av betong, kan ge lungcancer och silikos. Andnings-skydd minskar risken för skador.

■ **DAMM ALLMÄNT** Ger risk för bland annat kronisk obstruktiv lungsjukdom, kol. Andnings-skydd minskar skaderisken.

■ **VIBRATIONER** Vibrationer kan ge skador i kärl (vita fingrar), nerver, muskler, leder och skelett. Risker bland annat vid bilning, håltagning och rivning med tigersåg. Använd maskiner med låga vibrationstal och begränsa arbetstiden med maskinerna.

”Man måste tänka sig för när man jobbar i damm”, säger betonghåltagare Nicklas Jensen.

Arabyområdet i Växjö. Här ska NCC totalrenovera och energieffektivisera 300 lägenheter under en femårsperiod.

▀ dammet många fler. Vid renoveringar går jobben ofta in i varandra. Snickarna Göran Toresson och Peter Ritzén byter fönster samtidigt som kollegor river i rummet bredvid.

– När det blåser åt fel håll får vi damm i ansiktet från gips och mineralull, samtidigt som vi får in rivarnas damm och buller. Visst ska man akta sig men man orkar inte gå med munskydd hela dagarna, säger Göran Toresson.

I BÖRJAN AV ÅRET, då det var diskussioner om riskerna med kvarts, införde platsledningen strängare regler. Bland annat om att varje yrkesgrupp ska dammsuga efter sig.

Då huset byggdes var det i en tid av tillväxt och framtidstro. Nu är tiderna osäkrare och arbetsmarknaden delvis en annan och mer uppsplittrad. NCC har en styrka på cirka tio personer som främst arbetar med återuppbyggnad, men säljer ut rivning, bilning och håltagning, till ett företag som bara sysslar med det.

Rasmus Bergqvist, 22 år, betonghåltagare och rivare på Gustav R. Johansson, ska parera för vibrationsrisker vid bilning och akta sig för ras när han river.

– Men jag är mest rädd för asbest och försöker lära mig var det finns. När det gäller dammet vet jag ju att man ska akta sig. Vi kör bland annat med vattenbegjutning då, använder skydd och plastar in vid behov.

Renoveringsbehovet är stort i många av miljonprogrammets bostäder. I höstas kom besked om statliga bidrag. En planerad satsning på cirka fem miljarder kronor under fem år på upprustning och energieffektivisering i socioekonomiskt utsatta områden. Merparten av pengarna antas gå till miljonprogrammet.

Växjöbostäder påbörjade renoveringen av området 2015.

– Bostäderna är slitna. Egentligen kunde det startat tidigare, säger arbetsledaren Torbjörn Stensson som förr var en av hyresgästerna.

Mats Henningsson går upp på husets tak där han har sin arbetsplats och där han och kollegan upptäckt en fara de inte väntat sig: duvbajs. Det har funnits i isoleringen under tak de sågat upp.

– Duvor hade kommit in under taket på grund av att takluckor varit öppna. På vissa ställen har isoleringen varit täckt med ett tio centimeter tjockt lager av spillning. Efterhand har vi förstått att det är farligt, berättar han.

FARAN LIGGER I ATT ANDAS IN damm som är förorenat av spillningen eller att få in det i kroppens slemhinnor via ögonen, mun eller näsa. Duvornas avföring kan orsaka allvarliga sjukdomar som magsjukdomen salmonella och papegojsjukan, med i värsta fall svåra luftvägsinfektioner, och influensaliknande symptom och lunginflammation som följd. Dödsfall har inträffat.

I Växjö har man valt en lösning där saneringsföretaget först desinficerar mineralullen och därefter river byggnadsarbetarna, som då måste använda både andningsskydd och heltäckande klädsel.

Anticimex specialtekniker Björn Lindbergh har arbetat med att desinficera mineralullen.

– Duvorna är som råttor med vingar. De lever på marken och äter av rester som vi människor lämnat kvar. Deras spillning innehåller mycket svampar och bakterier som är farliga för oss, säger han. ●

NÄSTA SIDA
Hyror kan höjas efter renovering

Asbestsanering av gamla fasadskivor.

FLER RISKER I MILJONPROJEKTET

■ **PCB** Miljögift som kan finnas i fogmassor runt utfackningsväggar och i isolerglas. Risk för hormonstörning, kan påverka fosters mentala utveckling under graviditeten. Risk då man fräser ut fogar med PCB. Heltäckande klädsel och andningsskydd ska användas.

■ **RASRISK** vid rivning.
■ **DÅLIG ERGONOMI**, tunga lyft, obehäva arbetsställningar.

■ **FALLRISKER**
Källa: Roger Flodin, arbetsmiljöingenjör Previa.

Upprustningen av miljonprogrammet är en het fråga. Förutom nedslitna bostäder handlar det om hyror och om folk ska ha råd att bo kvar. Här ett miljonprogramsområde i Flemingsberg utanför Stockholm.

SJUKDOMAR AV DUVBAJS

■ Papegojsjuka, kan smitta både människor och fåglar. Människor med nedsatt immunförsvar kan bli allvarligt sjuka i svår luftvägsinfektion. Symtomen kan vara influensaliknande, med nedsatthet och muskelvärk. Sjukdomen kan även orsaka lunginflammation, hjärnhinneinflammation och leverpåverkan.

- Salmonella, en magsjukdom.
- Campylobacteriainfektion, som också är en magsjukdom.
- Svamporsakade sjukdomar som till exempel Histoplasmos, som kan ge influensaliknande symptom, feber och lungförändringar som vid lunginflammation.

Källor: Folkhälsomyndigheten, Anticimex

Miljonprogramsområdet i Växjö renoveras, precis som på många andra håll i Sverige. Hyrorna kommer därför att höjas.

Hyran höjs efter upprustning

1 005 578 BOSTÄDER

■ Under åren 1965 till 1974 byggdes 1 005 578 bostäder i Sverige. Bostäderna brukar kallas miljonprogrammet. De bestod av såväl höghus som småhus. Begreppet myntades först under den socialdemokratiska partikongressen 1964 och under en tioårsperiod höjdes takten i bostadsproduktionen avsevärt.

■ Det har länge talats om att miljonprogrammet är i behov av upprustning. Först hösten 2016 inleddes en satsning på bidrag till miljonprogrammet.

Källa: Boverket

Miljonprogrammets bostäder måste rustas upp. Men på många håll riskerar hyresgäster att inte ha råd att bo kvar.

Mellan åren 1965 och 1974 byggdes 1 005 578 bostäder i Sverige. Bostäderna brukar kallas miljonprogrammet. De flesta ser nog höghus i storstäder framför sig men satsningen bestod av såväl höghus som småhus i hela landet.

Miljonprogrammet har länge varit i behov av upprustning. Visserligen har statliga pengar pytsats ut till olika sociala och fysiska åtgärder i områdena genom åren, men det finns ett stort uppdämt renoveringsbehov, konstaterar Johan Kihlberg, utredare på Boverket.

– **HUR STORA BEHOVEN ÄR** beror på område och kommun. I många fall har man tidigare mest lappat och lagat. Problemet har varit att ha råd att renovera och ha hyror så att hyresgästerna kan bo kvar.

Hösten 2015 kom besked om statliga pengar. 800 miljoner kronor år 2016 och därefter en miljard per år under fyra år till renovering och klimatanpassning i

socioekonomiskt utsatta områden. Det mesta hamnar sannolikt i miljonprogrammet. En målsättning är att hjälpa bostadsbolag och kommuner att kunna bygga om utan att höja hyrorna alltför mycket. Pengarna räcker långtifrån till alla renoveringar som behövs. Slutnotan tros bli flera hundra miljarder.

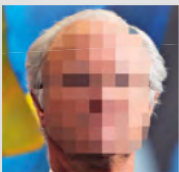
VISSA KOMMUNER har visserligen byggt om men höjt hyrorna så mycket att folk måst flytta. I andra uppmärksammade fall har kommuner sålt ut bostäderna till olika privata bolag, som till exempel det börsnoterade D Carnegie & Co och Malmöbaserade Victoria Park. Dessa har renoverat, höjt standarden och hyrorna. Hyresgästföreningen har bland annat kritiserat höga hyreshöjningar hos Victoria Park.

I kvarteret Alabastern i Växjö, som vi skriver om i reportaget, höjs hyran för de boende i tre steg under en tvåårsperiod. För en etta kan höjningen hamna på totalt cirka 530 kronor per månad och för en fyra på cirka 850 kronor i månaden.

– Vi höjer hyran stegvis för vi vill ge hyresgäster en möjlighet att bo kvar i sin lägenhet, säger Helén Eriksson, ombyggnadssamordnare på Växjöbostäder. ♦

TÄVLING

Vem där?

■ Delta i tävlingen och gissa pixlade kändisen – fem vinnare har chans på fina priser från Jobman.

■ Skicka svar till red@byggarb.se eller Byggnadsarbetaren, Box 519, 101 30 Stockholm. Märk mejlet/kuvertet med "Tävling". Senast den 26 januari vill vi ha ditt bidrag. Glöm inte att ange mobilnummer.

NAMN:

ADRESS:

STORLEK:

MOBILNUMMER:

Priserna:

1 Byxa, softshell-jacka och bälte.

2-5 Softshell-jacka.

Tävlingen sponsras av:

JOBMAN
WORKWEAR

GRATTIS TILL 4 av er som gissade rätt år (1958) och vann priser från Cederroth: Mona Söderquist, Jönköping, Linus Ljunggren, Träslövsläge, Kjell Hansson, Trelleborg, Nils Johnsson, Ytterby.

TOYOTA

ALWAYS A
BETTER WAY

NYA TOYOTA PROACE VISAR VAR SKÅPET SKA STÅ

Klassens mest utrustade från start

Ett urval av standardutrustning:

- Toyota Safety Sense med bl.a. Forward Collision Warning och Pre-Collision System
- Aktiv farthållare (ACC) och fartbegränsare
- Parkeringssensorer bak
- Aircondition
- Radio med rattkontroller, USB och Bluetooth
- Förarstol med höjjustering och armstöd
- Smart cargo
- Head-Up Display
- Touchscreen 7"
- Regnsensor
- Halvljusautomatik
- Komplet skyddsinklädnad
- Dieselvärmare

NYHET – Business Lease från

3.439 kr/mån exkl moms*

Service • Garanterat återköpsvärde
0 kr i kontantinsats • Försäkring

Finansiell leasing från

1.765 kr/mån exkl moms**

Long
Medium
Compact

ToyotaBusinessPlus

*BUSINESS LEASE VIA TOYOTA FINANCIAL SERVICES: PRISEXEMPEL EXKL. MOMS BASERAD PÅ 36 MÅN, 4500 MIL, 0% SÄRSKILD LEASINGAVGIFT, GARANTERAT RESTVÄRDE, RÖRLIG RÄNTA. ÖVERMIL DEBITERAS MED 8,00 KR EX. MOMS PER MIL. ONORMALT SLITAGE DEBITERAS UTÖVER LEASINGAVGIFTEN. SERVICE OCH TOYOTA BILFÖRSÄKRING BUSINESS PLUS STOR INGÅR. DRIVMEDEL OCH VINTERDÄCKNING ÄR E.J. ERBJUDANDET GÄLLER TOM 31 MAR 2017. UPPLÄGGNINGS- OCH ADMINISTRATIONS AVGIFT TILLKOMMER. VI RESERVERAR OSS FÖR EVENTUELLA ÄNDRINGAR OCH AVVIKELSER. **FINANSIELL LEASING VIA TOYOTA FINANCIAL SERVICES: PRISEXEMPEL EXKL. MOMS BASERAD PÅ 30% SÄRSKILD LEASINGAVGIFT, 36 MÅN, 4500 MIL, 45% RESTVÄRDE, ORD. RÖRLIG RÄNTA 3,95% (JAN-17). UPPLÄGGNINGS- OCH AVIAGIFTER TILLKOMMER. PRISEXEMPEL BASERAT PÅ ORD. PRIS 199 900 KR EX MOMS OCH ERBJUDANDET GÄLLER TOM 31 MAR 2017 OCH KAN INTE KOMBINERAS MED ÖVRIGA RABATTER ELLER AVTAL. BRÄNSLEFÖRBRUKNING BLANDAD KÖRNING 5.1-5.9 L/100 KM, CO2-UTSLÄPP 133-155 G/KM. MILJÖKLASS EURO6. BILEN PÅ BILDEN ÄR EXTRAUTRUSTAD. MED RESERVATION FÖR EV TRYCKFEL OCH PRISFÖRÄNDRINGAR.

Med sikte på säkra byggjobb

Maria arbetade som undersköterska, Tobias jobbade inom it och Felipe var arbetslös. Nu omskolar de sig till anläggare, snickare och ventilationsplåtslagare. Byggyrken där möjligheterna är goda att få jobb.

TEXT: KATARINA CONNHEIM FOTO: TOMAS OHLSSON

95

PROCENT

Så många av dem som avslutar en yrkesutbildning på Movant i Göteborg med godkända betyg får jobb.

MARIA JOHANSSON LYFTER UPP en av de tio kilo tunga gatstenarna och placerar den i den grusfyllda flisbädden. Hon tar upp nästa sten och lägger den i passform för att få stabilitet. Inne i anläggningslokalerna på yrkesutbildningen på Movant i Göteborg har Maria Johansson och hennes klasskamrater tränat på bland annat att lägga kantsten och lägga ner rör under flera veckor.

– Jag trivs jättebra. Det här skulle jag ha gjort för länge sedan, säger hon.

Maria Johansson arbetade som undersköterska inom äldreomsorgen när hon i våras bestämde sig för att bli anläggare.

Hon sökte en ettårig vuxenutbildning, väg- och anläggning, genom Grvux, en motsvarighet till Komvux men som gäller sökande från hela Göteborgsregionen. Efter att under två månader provat på olika byggmoment valde hon inriktningen anläggning. Inspirationen att söka yrket fick hon av sin man som är anläggare och har eget företag. Både hennes bror och pappa är grävmaskinister.

– Jag tycker om att vara ute och jobba med kroppen

Tobias Borgqvist, Maria Johansson, Felipe Ribeiro Duarte och Sanna Glamheden ska bli byggnadsarbetare.

och så är det bättre betalt än undersköterska. Det är också skönt att slippa arbeta helger, kvällar och röda dagar.

MARIA ÄR 32 ÅR och har fyra barn mellan 2 och 7 år. Som undersköterska arbetade hon varannan helg, vilket tärde på henne och familjen.

– Det ska bli skönt att arbeta måndag till fredag. Det är också mer rakt på sak på bygget än inom äldreomsorgen, förklarar hon.

Maria Johansson mäter hur långt ner kantstödet ska vara i backen. Maria arbetade tidigare som undersköterska, men omskolar sig nu till anläggare på Movants yrkesutbildning.

På yrkesutbildningen ingår också 16 veckors arbetsplatspraktik. I mars går Maria ut på praktiken, vilket hon ser fram emot.

– Om du är anläggare så får du jobb direkt. Byggbranschen skriker efter folk och det ska byggas väldigt mycket i Göteborg, exempelvis Västlänken.

Movants yrkesutbildning i Göteborg är en av många yrkesutbildningar runt om i Sverige. Här finns det exempelvis byggutbildningar för att bli anläggare, snickare, betongarbetare, plåtslagare, snickare,

golvläggare och vvs-montör. Gemensamt för yrkena är att det råder brist på dem och att jobbmöjligheterna på arbetsmarknaden ser goda ut.

ELEVERNA SOM GÅR en yrkesutbildning inom bygg och vvs söker genom Komvux. På plåtutbildningen är det sökanden både genom Arbetsförmedlingen och Komvux. Inne i plåtsalen klipper 27-åriga Felipe Ribeiro Duarte till en förzinkad plåtbotten på en ventilationstrumma med en plåtsax. Felipe kommer

FLER VILL UTBILDA SIG

■ Så många började en yrkesutbildning hos BYN, godkänd utbildningsgivare:

2014: 2 889

2015: 2 332

2016: 3 048

■ De tre stora yrkesutbildningarna är maskin- och kranförare, träarbetare och väg- och anläggning. De andra byggutbildningarna är exempelvis betong, golv, plattsättning och mureri.

► ursprungligen från Brasilien, men har bott 1 år och sex månader i Sverige. Felipe har fått utbildningen via Arbetsförmedlingen och utbildar sig till ventilationsplåtslagare.

– Min pappa jobbar som plåtslagare och det var så jag blev intresserad av yrket. Det är roligt och spännande. Jag tycker om att jobba med händerna.

FELIPE AVLUTAR SIN UTBILDNING den sista januari, men har inte fått fast jobb.

– Jag tror att jag får jobb snart. Sedan i slutet av november har jag körkort.

Just körkortet kan vara nyckeln till att få ett jobb.

– Det är inte krav, men vi ser att det blir allt viktigare för en anställning. Företagen vill gärna att de anställda har körkort, säger Petra Rydbacken, rektor på Movant.

För att bli behörig att söka en yrkesutbildning måste du vara godkänd i matte och svenska. På en yrkesutbildning läser eleverna inte traditionella skolämnen som svenska, engelska eller matte. I undervisningen ingår bara byggämnen, men också teori som vävs in i de praktiska momenten.

– De ska exempelvis räkna ut mängden material och hur många liter betong det krävs för att fylla formar, säger byggläraren Hans-Peter (HP) Bergeroth.

HP Bergeroth.

EN UTBILDNING INOM BYGG, PLÅT OCH VVS på Movant tar mellan tio och 18 månader. Undervisningen är individanpassad, vilket gör att eleverna kan göra utbildningen i sin egen takt.

– En del har mycket kunskaper med sig när de börjar och har kanske jobbat på ett bygge tidigare. För dem går det förstås snabbare än dem som har aldrig hållit i en hammare tidigare, säger HP Bergeroth.

Inne på fastighetsavdelningen drar 27-årige Tobias Borgqvist i skruven med skruvdragaren. Han utbildar sig till snickare och tycker att det är bra att utbildningstakten är individuell på skolan.

– Man kan göra momenten snabbare om man vill minska på lånet, och om man inte hänger med får det ta den tid det tar.

Tobias Borgqvist gick it-gymnasium med inriktningen programmering. Han arbetade flera år på Ikea, men tröttnade på att sitta still och knappa på en dator. Han jobbade som vaktmästare ett halvår och kom då i kontakt med snickare och blev inspirerad att byta yrke.

– Det är första gången som jag tycker att det är kul att gå i skolan. Jag har egentligen alltid velat bli snickare, men det är inte lätt att välja vad man ska göra när man är 15 år. Det är bra att man i efterhand har möjlighet att skola om sig.

Under våren ska Tobias ut på praktik. Han ser fram emot den och är hoppfull om att få jobb.

– Det ska byggas väldigt mycket i Göteborg och de säger att vi kommer ut i en perfekt tid. Det är bara att hoppas på det bästa. ●

Felipe Ribeiro Duarte håller på att avsluta sin yrkesutbildning till ventilationsplåtslagare. Han blev intresserad av yrket, eftersom hans pappa är plåtslagare.

"Det är första gången som jag tycker att det är kul att gå i skolan." Tobias Borgqvist omskolar sig till snickare efter att ha arbetat flera år med it.

FÅ PENGAR TILL STUDIerna

STUDIEMEDEL:

■ Från och med 1 juli det år som du fyller 20 år kan du få studiemedel för att studera på högskola, folkhögskola, Komvux eller annan utbildning på grundskola eller gymnasium. Du kan också få studiemedel för vissa andra utbildningar efter gymnasiet.

■ Studiemedel består av två delar; bidrag och lån. Om du inte vill ha lån kan du söka bara bidraget.

■ För att få studiemedel måste du vara mellan 20 och 56 år, studera på en utbildning som ger rätt till studiemedel och studera minst på halvtid.

Läs mer på www.csn.se

ARBETSLÖS:

■ Är du arbetslös och över 18 år kan du få en arbetsmarknadsutbildning genom Arbetsförmedlingen. Du får då det aktivitetsstöd som motsvarar det som du har fått som arbetslös.

RESURSER TILL VUXENUTBILDNING

■ I budgetpropositionen för 2017 har regeringen utökat satsningarna på vuxenutbildningen genom att sammanlagt 519 miljoner kronor tillförs yrkes- och lärlingsvux.

■ Satsningen ska bland annat syfta till att motverka brist på yrkesutbildad arbetskraft, ge människor möjlighet att omskola sig till ett nytt yrke och nå de grupper som saknar gymnasieutbildning.

■ Regeringen satsar också 530 miljoner kronor på rätt till Komvux, vilket innebär att vuxna ges rätt till behörighetsgivande kurser inom kommunal vuxenutbildning. Pengarna tillförs kommunerna från och med 2017 via det generella statsbidraget.

Källa: www.regeringen.se

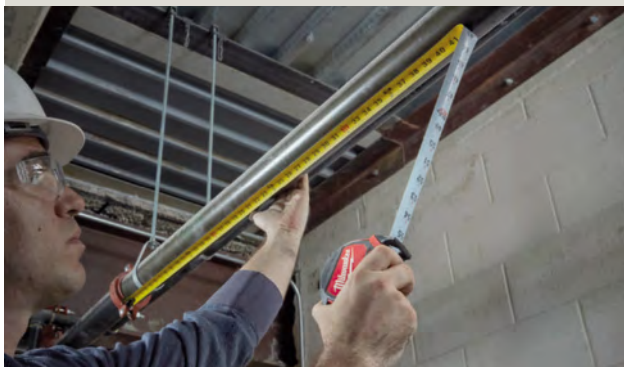

MAGNETISKT FÖR RÖRMOKAREN

MÅTTBAND TECHTRONIC INDUSTRIES NORDIC

■ Måttbanden har en icke-reflekterande beläggning och de dubbla magneterna på måttbandets ände underlättar mätningen på både plana och runda ytor. Måttbanden har en bälteskrok med rundade kanter så att kläderna inte rivs sönder och en mer lättläst skala. Horisontell avläsning på ovansidan och vertikal på undersidan.

TÅL KYLA
Från -20
ända till
+60

FULLVUXEN OCH BATTERIDRIVEN

KAP- OCH GERINGSÅG, M 18 FUEL, MILWAUKEE

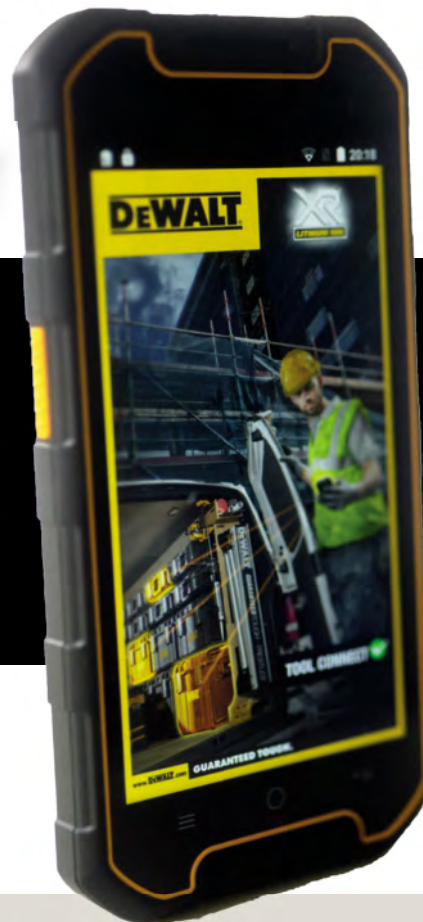
■ En fullstor kap- och geringssåg som drivs av ett M 18 redlithium-ion batteri. Klingan har en diameter på 254 mm och det går att luta sågen 48 grader åt båda hållen. Det finns 11 fasta stopp på geringsskalan och det är möjligt att vinkla 50 grader åt vänster och 60 grader åt höger. Men det går även att låsa valfri vinkel. Vikt: 20 kilo. Batteriet klarar upp till 400 kapningar på en laddning.

Tappa mobilen!

MD501 Dewalt

■ Android smartphone framplockad för att klara en byggarbetsplats. Dewalt har tagit fram mobilen tillsammans med Global Mobile Communications. Klarar temperaturer från -20 till +60 grader. Vatten och dammtät och överlever ett fall på två meter ner på ett betonggol. Skärmen är på 5 tum. Det finns även en så kallad panikknapp som kan användas om det inträffar en olycka vid till exempel ensamarbete.

INNOVATÖREN

KAPEX KS 60 Festool

■ Geringsvinkel på upp till 60 grader och lutningsvinkel åt båda hållen på max 47 grader. Sågen är kompakt och passar trånga arbetsplatser. Det finns flera smarta detaljer enligt tillverkaren. Till exempel LED-strålkastarljuset som gör sågklingans skugga exakt och därmed visas snittlinjen utan förvrängning på materialet som ska sågas. Genom förval kan varvtal anpassas till materialet. Diametern på klingan är 216 mm.

LADDAD FÖR HÅRT JOBB

Flex DD2G

■ Batteridrivna, 10,8-volts borrar och skruvdragare som är lätt och stark. Vikten utan batteri är 0,875 kilo. Maskinen är 2-växlad med ett högt vridmoment och ett högt varvtal. Samtidigt är den liten vilket gör att det är lätt att komma åt i trånga utrymmen. Varvtalsreglering med låsfunktion och LED-belysning.

Chucken klarar borrar mellan 0,8 och 10 mm. Batteriet har aktiv kylning vilket enligt tillverkaren leder till längre drifttid, vilken innebär färre laddningar.

Dessutom förlängs batteriets livslängd.

PROJOB
SWEDISH WORKWEAR

WHAT WORKS IN SWEDEN

Tufft klimat, kvalitetsmedvetna arbetare och stränga regler kring arbetskläder. De svenska förutsättningarna skapar arbetskläder utöver det vanliga.

Testa ProJob. Vi tål det.

IRWIN
TOOLS

KÖR MER

**GÖR MERA MED TVÅ SPETSAR
PÅ EN OCH SAMMA BIT**

IRWIN® Kraftfulla dubbeländade bit har två användbara spetsar så mindre tid kommer att gå åt till att söka efter ersättningsbitar.

GÖR MER
MED

IRWIN

**1000-
TALS VERKTYG** OCH **GÖR-MER-
UPPLEVELSER**
ATT VINNA.*

IRWIN har verktyg som låter dig göra mer på jobbet – utformade för att vara lika tuffa som du och för att spara tid. Köp ett IRWIN-verktyg och tävla för att vinna en exklusiv gåva på www.irwin-gor-mer.com

*GÖR-MER-UPPLEVELSER INKLUDERAR HUNDSPANNSÄKNING, QUADRACING, ISKÖRNING OCH FISKTUR I GÖTEBORG. ALLMÄNNA VILLKOR TILLÄMPAS. FULLSTÄNDIGA TÄVLINGSVILLKOR OCH INFORMATION OM VINSTERNA FINNS PÅ WWW.IRWIN-GOR-MER.COM/TERMSANDCONDITIONS. KAMPANJEN PÅGÅR 1 FEBRUARI 2017 TILL 31 JULI 2017.

Luften är fri

Smidig och lätt att använda. Bra funktioner. Så beskrivs vinnaren i Byggnadsarbetarens luftrenartest.

TEXT: MARGITE FRANSSON
FOTO: ANDERS G WARNE

Testpanelen med rivningsarbetare. Filiberto Hodgson, Mattias Holmberg, Jose Alcides Baez Sobalvarro, samt Cristian Cortes. "Det handlar ju om vår hälsa, att skydda oss från dammet. Därför är luftrenare viktiga", säger José.

EN UPPSTICKARE på marknaden, Sila 600 A2, blev snabbt rivningsarbetarnas favorit i Byggnadsarbetarens test av luftrenare.

– Helt klart den bästa. Den var enkel att hantera och hade en tydlig lampa för när man skulle byta filter, säger rivningsarbetaren Jose Alcides Baez Sobalvarro.

Kollegan, rivningsarbetaren Mattias Holmberg, var inne på samma linje.

– Den är smidig och lätt att plasta in, säger han.

Rivningsarbetarna testade fyra luftrenare vid badrumsrenoveringar på en fastighet i Danderyd, där rivjobben sköts av Riviära.

Samtliga maskiner användes vid bilning och slipning i små badrum, där det snabbt blir rejält dammigt.

Riskerna med damm är numera välkända, som att kvartsdamm till exempel kan ge cancer, stendammslunga och lungsjukdomen kol.

– Vi lever med dammet hela tiden. Det är klart man tänker på riskerna, då vill man gärna ha en luftrenare, säger Mattias Holmberg.

RENARNA I TESTET har en kapacitet på ett luftflöde 500–600 kubikmeter luft per timme. Vi har utgått från tillverkarnas labbvärden och sedan har rivningsarbetarna fått testa hur de

är att hantera, funktioner och hur de upplever sugförmåga och rening.

Att maskinen är enkel att hantera är viktigt, tycker Mattias Holmberg.

– Det ska vara så lite krångel som möjligt, annars finns risken att man inte använder den, säger han.

Viktigt att tänka på är att luftrenaren inte är någon ersättning för andningsskydd och punktutlug utan utgör ett komplement. Byggnadsarbetarna här har använt andningsskydd med p3-filter och även punktutlug vid slipning.

I vanliga fall använder rivningsarbetarna

BETYG

Betygen på respektive testfaktor är ett medelvärde av testpiloternas betyg. Slutbetyget är en helhetsbedömning som sätts av redaktionen. Där vägs kommentarer och cirkapris in. Alla priser är inklusive moms. Kapaciteten visar antal kubikmeter luft per timme som renas enligt tillverkare. Ljudnivå enligt tillverkare.

***högt betyg, lågt ljud**

SILA (600 A2)

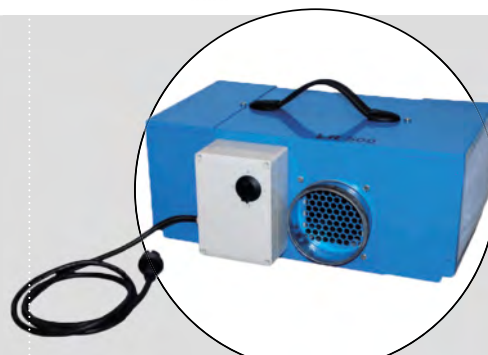

PULLMAN ERMATOR (A600U)

Cirkapris, ljudnivå	10 500 kr, 66 db	11 468 kr, 70 db
Vikt, kapacitet	13,5 kg, 600 m3/h	13 kg, 550 m3/h
Användarvänlig	4	3
Lätt att byta filter	4	4
Var luftreningen bra	4	3,5
Störande ljud*	3	2,5
Lätt att bygga in	4	3,5
Kommentarer	"Enkel att hantera", "Snygg, smidig utformning", "Lätt att plastas in", "Bra sugförmåga", "Helt klart bäst".	"Bra kapacitet på luftflödet", "Mycket lätt byta förfilter", "Lite högljudd men okej." "Enkel att använda".
TOTALBETYG		

DUSTCONTROL (DC AIRCUBE 500)

EL-BJÖRN (LR 500)

Cirkapris, ljudnivå	10 025 kr, 67 db	7 500 kr, 63 db
Vikt, kapacitet	13 kg, 500 m3/h	9,7 kg, 500 m3/h
Användarvänlig	2,5	3
Lätt att byta filter	2,5	3
Var luftreningen bra	3	2
Störande ljud*	3	2,5
Lätt att bygga in	4	3,5
Kommentarer	"Bra luftflöde", "Känns rejäl", "Vassa kanter", "Bra men betyget drogs ner av knäppena som gick sönder".	"Obehändig", "Inte så bra till badrumsrivning", "Verkar vara dålig sugförmåga".
TOTALBETYG		

► något större maskiner, de tyckte att dessa fungerade vid bilning men hade gärna velat ha större renare vid slipning. De tror också att större maskiner kommer alltmer. En viktig funktion är lampan för filterbyte, så man inte riskerar att filtret slutar rena som det ska. Samtliga maskiner utom LR500 från El-Björn hade sådana lampor.

GENERELLT TYCKTE ALLA att filtren på de flesta maskinerna blev väl snabbt igensatta. Enligt leverantörer, samt arbetsmiljöingen-

jören Roger Flodin, är det ett tecken på att maskinerna är effektiva, att dammet hamnar på filtret istället för i luften.

– På Dustcontrols maskin måste jag dammsuga av filtret hela tiden, det räckte absolut inte att byta filter en gång om dagen, säger Cristian Cortes.

MATTIAS HOLMBERG gillade Dustcontrols DC Aircube 500, som han ansåg vara rejäl. Men det var krångel vid filterbyte. Knäppena gick sönder.

Lika eniga som testgänget var om vinnaren, lika eniga var de om vilken som skulle komma sist.

Elbjörns LR500, som har sugintag från två håll. Men konstruktionen som tillverkaren framhåller som en fördel, tycker arbetarna är dålig.

– Man måste ha den inne i rummet och går och snubblar över den. De andra kan vi placera i dörröppningen, den var kraftlös, säger rivningsarbetaren Jose Alcides Baez Sobalvarro. ●

SÅ TESTADE VI

Provades vid slipning

■ Maskinerna har testats av fyra rivningsarbetare under drygt en vecka på badrumsrenovering, med bilning och slipning. I bedömningen ingår också hur de har fungerat vid inplastning av badrummen.

Rivningsarbetaren Cristian Cortes med maskinen från Sila vann testet. Den har ett tillbehör som panelen tycker är smart, en saneringsram med ett magnetfäste för inplastning. Men den ingår inte i grundpriset.

TÄNK PÅ DET HÄR NÄR DU VÄLJER LUFTRENARE

Roger Flodin, arbetsmiljöingenjör på Previa tipsar:

- Luftrenare är ett komplement, ingen ersättning för andningsskydd och punktutsug.
- Dammiga jobb ska riskbedömas.
- Välj en maskin med rätt kapacitet. Ett mått är att välja en maskin med ett luftflöde på tio gånger rumsvolymen per timme. För ett rum på 25 kvadratmeter behövs en rening på

minst 250 kubikmeter per timme. Ta i med råge. I test som Byggnadsarbetaren tidigare har gjort var maskinernas kapacitet i verkligheten lägre än tillverkaren angivit.

- Välj en maskin som är smidig och lätt att hantera.
- Välj en maskin som har en indikator för när det är dags att byta filter. Annars finns risk att maskinen inte renar som den ska.

■ Se till att någon är ansvarig för att sköta maskinen.

- Låt gärna luftrenaren stå på under natten efter arbetet.
- Det är viktigt att luften blir ordentligt ren. De minsta partiklarna, de som inte syns, är de farligaste. Grovfiltret som byts regelbundet tar de största dammkornen, HEPA-filtret tar de minsta.

Höstens gruppspel var bara uppvärmning. Nu ska de stora elefanterna dansa. Nästa vecka börjar slutspelet i Champions league och Byggnadsarbetaren ger dig all info du behöver.

TEXT: CENNETH NICKLASSON FOTO: TT NYHETSBYRÅN, COLOURBOX

Ladda för CL-fest

NJUT AV ÅTTONDELEN – MED HJÄLP AV VÅR STORA GUIDE

3 supermöten att hålla extra koll på

BAYERN MÜNCHEN–ARSENAL

● Arsenal vann sin grupp och blev därmed seedade. Säkert hoppades de på ett lättare motstånd i åttondelen. Men det blev mardrömsmotståndarna Bayern München. Tyskarna är ett riktigt spöke för engelsmännen. Tre gånger har Bayern slagit ut "The Gunners" i åttondelen tidigare – 2005, 2013 och 2014.

● Arsenal har aldrig vunnit Champions League. Men ändå – är det inte dags för revansch i år för Arsenal och huvudtränaren Arsène Wengers – i alla fall mot Bayern. Arsenal anses av många som bättre än på länge. Visserligen har de inte dominerat i Premier League utan har några poäng upp till högsta toppen. Möjligen beroende på att de haft en hel del skador. Men så fort de mött internationellt motstånd har de mobiliserat och nått framgångar.

Arsène Wenger.

● Vilket lag som än gör mål så är sannolikheten stor att det är en tysk världsmästare. Eller vad säger ni om Mesut Özil och Per Meretesacker som lirar i Arsenal och i Bayern Thomas Müller, Philipp Lahm, Manuel Neuer, Mats Hummels och Jérôme Boateng. Luta er tillbaka och njut!

PARIS SG–BARCELONA

● Även här är det två lag som stött på varandra tidigare i cupen. De har dessutom mötts ett antal gånger även i andra sammanhang de senaste åren.

När det gäller just Champions League har Paris Saint Germain spelat mot Barcelona i kvartsfinalerna 2013 och 2015. Spanjorerna lyckades vinna båda gångerna.

● Vill ni se mål är detta troligen matchen att se. Barca har något så ovanligt som tre målkungar. Det säger något om kapaciteten.

Luis Suárez har öst in mål under de dryga två åren i Spanien. Nyligen gjorde han sitt 100:e mål i den 120:e matchen. Lägg därtill Neymar och Messi så fattar ni att det blir svettigt för PSG-försvaret.

● PSG då? Laget har ju tappat Zlatan Ibrahimovic och därmed en hel del mål framåt.

De tog sig ändå lätt vidare från gruppen där de bland annat spelade oavgjort mot Arsenal två gånger. I ligan går det däremot sämre – från krossen förra året till i år då de fajtas med Nice och Monaco om förstaplatsen.

Lionel Messi.

Saknad: Zlatan Ibrahimovic.

Spelschemat ända till finalen

ÅTTONDELSFINALER

TIS 14 FEB:

(retur ons 8 mars)
Benfica–Dortmund
Paris SG–Barcelona

ONS 15 FEB:

(retur tis 7 mars)
Real Madrid–Napoli
Bayern München–Arsenal

TIS 21 FEB

(retur ons 15 mars)
Leverkusen–Atletico Madrid
Manchester City–Monaco

ONS 22 FEB

(retur tis 14 mars)
Porto–Juventus
Sevilla–Leicester

KVARTSFINALER

- Spelas 11 och 12 april med returerna 18 och 19 april.

SEMIFINALER

- Första matchen 2 eller 3 maj med retur den 9 eller 10 maj.

FINAL

3 MAJ

- Finalen i Champions League spelas den 3 maj i Cardiff.

AVSPARK

- 20:45 gäller för samtliga matcher.

REGERANDE MÄSTARE

- Real Madrid.

Ronaldo och Madrid vann förra året.

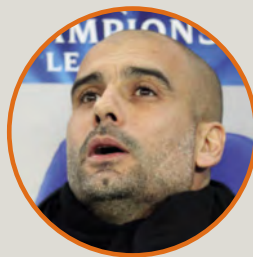
MANCHESTER CITY–MONACO

- Monaco vräker för tillfället in mål i Ligue 1. Hittills denna säsong har de gjort ofattbara 60 mål på 20 omgångar. Ett snitt på 3 mål per match. Huvudorsaken till det är colombianen Radamel Falcao.

Han ligger bakom en stor del av målen. Men han har stor hjälp av två andra målsnittare av rang – fransmannen Thomas Lemar och italienaren Guido Carillo.

- Pep Guardiola, tränare i Manchester City, kan vara tungan på vågen. Han – taktikern och de stora matchernas man – tänds säkert till extra när det är dags för åttondelsfinalerna. Men det vill till att han får ordning på försvaret mot anfallsglada Monaco.

Pep Guardiola.

- Båda lagen har imponerat hittills i CL. Monaco tog hem sin grupp. De går även som tåget i ligan. Manchester City var klar tvåa i sin grupp men ändå sex poäng efter Barcelona. Men de slog Barcelona på Etihad Stadium med 3–1. Kan bli jämnt och avgöras på straffar.

Blir målen i Monaco lika vackra som stadion?

Vi växer kraftigt och söker YRKESARBETARE

till samtliga kontorsområden.
Hos oss anställs du på byggavtalet då vi är ett medlemsföretag i Sveriges Bygginstrumenter. Läs mer om våra aktuella tjänster och ansök på

vmp-group.se

VMP Group är ett av Nordens ledande bemanningsföretag. Företagskedjan verkar idag på ca 50 orter i Sverige, Finland, Estland och Rumänien. Under 2016 omsatte VMP koncernen 1,5 miljarder kronor och samarbetade med 3 000 kunder. VMP är ett auktoriserat bemannings- och omställningsföretag, medlemsföretag i Sveriges Bygginstrumenter (BI) och Elektriska Installatörsorganisationen (EIO).

Håll dig uppdaterad! Följ VMP Group, Sverige på Facebook

013 - 23 80 60

vmp-group.se

"Jag har svårt att riktigt hålla fokus genom alla krumsprång och variationer", skriver vår recensent.

SAGT & HÖRT

På lördag den 11 februari går den andra del-tävlingen i Melodifestivalen av stapeln. Här är artisterna:
Mariette: "A million years",
Benjamin Ingrosso: "Good lovin"
Dismissed: "Hearts align",
Roger Pontare: "Himmel och hav",
Lisa Ajax: "I don't give a",
Etzia: "Up"
Allyawan: "Vart har du vart"

! Sverige möter
■ Ryssland
i Sweden
Hockey Games i Scandinavium i Göteborg på lördag den 11 februari. Har Tre Kronor någon chans att tämja den ryska björnen?

MUSIK

Ash and coal

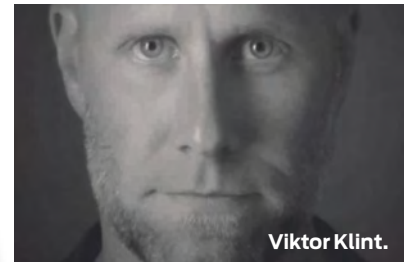
LEGACY

Första fullängdaren från den här doomkvartetten under ledning av gitarristen och sångaren Viktor Klint. För den som tilltalas av både metalmeriter av det mörkare slaget OCH melodier, är det julaften redan i februari. Den malande ljudväggen, med spår av både Thåströmskt 90-tal och tung Depeche mode, gifter sig väl med de melankoliska refrängerna. Bandets egen beskrivning: Ett soundtrack till mörka vinterkvällar, är talande.

Lägg till i spellistan: "Tell them not to be afraid".

JOHANSJÖHOLM

Viktor Klint.

MUSIK

Persefone

AATHMA

Tråkigare än så här blir inte hårdrock. Taktbyten, evighets-solon, instrumentallåtar som knappt har styrfart. Och så lite growl här och där uppe på denna kakofoni av ... ljud. Enda sättet det här berör mig, är genom en ångestattack då jag tror mig ha drabbats av tinnitus. Sedan stänger jag av. Allt blir tyst. Puh. Skönt.

JOHANSJÖHOLM

Satan, vilken rörig helg det blev!

Satan takes a holiday

ALIENS

Satan takes a holiday har turnerat med så vitt skilda artister som Juliette Lewis, Mustasch och Imperial state electric. Dessutom öppnade de för Kiss på deras Europapremiär på Friends arena 2013. Ingen av artisterna är helt långsökta dock (möjligen med undantag för Kiss). STAH är ett band med flera musikaliska ansikten.

I sina hårdaste och mest desperata stunder drar de åt garagerock så som

the Sonics eller MC5 brukade göra av den. Men här finns också en mer polerad sida som snarare för tankarna till tidiga Bowie. Lägg därtill en cover från the Beatles vita album och du har en ganska spretig musikträdgård att forcera.

Kanske lite för spretig.

I ärlighetens namn har jag svårt att riktigt hålla fokus genom alla krum-språng och variationer.

Någon liten andningspaus med bara vers, refräng, vers, refräng, stick hade varit skönt.

JOHANSJÖHOLM

Skicka in BILDEN!

Ni läsare visar gång på gång klass bakom kameran. Ta chansen, få din bild publicerad i tidningen – och vinn dubbeltrisslotter. Bilden kan vara från arbetet, fritiden eller hemmet. Slå till – tryck av!

Mejla bilden med en kort beskrivning och din adress till: jf@byggarb.se eller mms:a 073-338 79 46.

"Det är tack vare att vi gör det här tillsammans som arbetet är så framgångsrikt"

GALAXEN 30 ÅR

– SAMVERKANSDAGAR I BYGGBRANSCHEN

3 SNABBA!

Varför är Galaxen viktigt?

– För att det fortfarande är alltför många som skadar sig i byggbranschen och behöver anpassad hjälp.

Christer Roos, 54,
arbetsmiljöansvarig på
Byggnads förbundskontor

Under två dagar samlas över tvåhundra representanter för arbetsgivare, myndigheter och fackförbund för att diskutera rehabiliteringsfrågor inom byggbranschen. Genom företaget Galaxen får hundratals yrkesarbetare hjälp att komma tillbaka till arbete.

Samverkansdagarna i byggbranschen är en unik händelse på svensk arbetsmarknad. Genom samarbete mellan alla aktörer i branschen identifieras och hanteras problem och utmaningar, och genom Galaxen förebyggs arbetsmiljöproblemen på arbetsplatserna.

– Det är tack vare att vi gör det här tillsammans som arbetet är så framgångsrikt, säger Galaxens VD Per Kågström.

Under dagarna fick deltagarna lyssna till intressanta föreläsningar och framtidsspaningar, där utmaningar som digitalisering av allt fler branscher och de krav och förväntningar som kommer ställas på medarbetare och företag.

Framtidens byggnadsarbetare

– Om vi redan idag med 3D-skrivare kan skriva ut hela hus i betong, vad betyder det för framtidens byggnadsarbetare? Arbetet förflyttas från att arbeta med kroppen till mer tanke- och analysarbete när datorerna tar över, säger Erik Hernberg från analysföretaget Kairos Future.

Hanna Gunnarsson arbetar med arbetsmiljö- och rehabfrågor på Byggnads Region Skåne, hon menar att möjligheten att träffas i grupp på det här sättet är en lysande möjlighet att diskutera arbetsmiljö och rehabiliteringsfrågor. Genom att träffas över gränserna och utbyta erfarenheter och prata lösningar med både arbetsgivare,

fackförbund, försäkringskassan och arbetsförmedlingen ges alla en bättre bild av situationen.

Rehabilitering

– Det är ju en unik samverkan mellan parterna, både fackliga och arbetsgivarorganisationer och det är det som gör Galaxen speciellt. Det möjliggör för våra medlemmar i byggbranschen att komma tillbaka till ett jobb. Det är ju tyvärr en bransch som är ganska utsatt och som har sin beskärda del av bland annat förslitningsskador, säger Hanna Gunnarsson.

Rehabilitering genom Galaxen

Galaxen Bygg är byggsektorns företag för arbetsmiljöarbete och rehabilitering. Rehabiliteringsarbetet sker genom en samverkan mellan fackförbund, arbetsgivare och myndigheter.

Syftet är att personer med anknytning till bygg-, väg-, anläggnings- och bygghantverkssektorerna ska ges möjlighet till ett nytt anpassat arbete med stöd av Galaxen Bygg. Anställningen är en rehabiliteringsanställning där arbetsgivaren får ett lönebidrag som ska kompensera den nedsatta arbetsförmågan.

– Galaxen är viktig för personer som har råkat ut för någonting i arbetet, som ges en möjlighet att komma tillbaka till ett anpassat arbete utifrån den skada man har.

Sven-Olof Andersson,
bandläggare, Galaxen Borås

– Galaxen tar tillvara på yrkeskompetens från folk som arbetat länge i branschen och som har mycket att tillföra, både för nyanlända och lärlingar.

Tommy Perrock, 63,
arbetsförmedlare,
Arbetsförmedlingen

JOHAN LYFTER PÅ HATTEN!

Byggnads har beviljats 35 miljoner i EU pengar för projektet En byggbransch för alla. Nu har vi ett gyllene tillfälle att tillsammans med små- och medelstora byggföretag bli bättre på yrkesutbildning, arbetsmiljö med mer jämställda och inkluderande organisationer och digitalisering. Nu kör vi!

DET HÄR FÅR DU SOM MEDLEM:

Rådgivning och stöd

Vi svarar på frågor om anställningsvillkor, arbetsmiljö, lön, semester, arbetsskada, försäkringar och mycket mer. Du når Byggnads Nu via telefon 010-601 10 00 eller mail byggnadsnu@byggnads.se

Möjlighet att påverka

Vi har många olika utbildningar för dig som vill vara med och påverka samhället eller din arbetsmiljö.

Viktiga försäkringar

Läs mer om försäkringar på byggnads.se/forsakringar.

Förhandlingshjälp

Vi hjälper dig om det uppstår en konflikt mellan dig och arbetsgivaren angående dina rättigheter och din lön.

Dessutom kämpar vi för att ALLA byggarbetsplatser ska ha kollektivavtal, som skyddar dig från att behöva konkurrera om jobben genom att gå med på en lägre lön eller sämre villkor.

JOHAN LINDHOLM – FÖRBUNDSORDFÖRANDE TELEFON 010-601 1068
MOBIL 070-306 65 40 E-POST johan.lindholm@byggnads.se

LEX LAVAL, utstationeringsdirektivet, lag om offentlig upphandling, LAS, MBL. Jag kan fortsätta ganska länge och räkna upp alla de lagar som har stor betydelse för oss. Det är våra politiker som genom lagar har den yttersta makten att bestämma över många delar av vårt liv, både privat och på arbetet. Det är därför det är så viktigt att vi som fackförbund har en bra och nära relation med våra folkvalda.

FEG POLITIK

För en sak kan du vara helt säker på – jag tvekar inte en sekund att stå upp för och driva de frågor som är viktiga för oss byggnadsarbetare. Vi är och ska förbli en stark röst i debatten. Vi viker inte ner oss. Jag kan tycka att det är alldeles för många som står med ett blött finger och fegar i de politiska diskussionerna. Om man vet vad man tycker och är tydlig så behöver man inte vara rädd. Vi behöver vara många som står upp för våra gemensamma värderingar.

Det är mot den bakgrunden som jag under det gångna året har träffat ett flertal politiker. Det har varit bostadsministern, ansvarig minister för offentlig upphandling och arbetsmarknadsministern. Självklart är goda kontakter med regeringen helt avgörande för att vi ska kunna vara med och påverka beslut som berör oss. Jag tycker att vi har en rak och öppen dialog och att vi blir lyssnade på.

Sedan har jag också lagt ner en del tid på att träffa samtliga arbetsmarknadsansvariga för de borgerliga partierna. Detta är en viktig del för att ge vår bild av vad Byggnads arbetar med. Tyvärr är det många som har förutfattade meningar om oss och därmed en felaktig uppfattning.

Det är lika roligt varje gång när jag får berätta om vårt viktiga arbete för att få ordning och reda på våra byggarbetsplatser. Jag berättar om huvudentreprenörsansvaret, vårt arbete med

jämställdhet, hur vi ska underlätta för våra unga att bli framtidens byggnadsarbetare. Bara för att nämna några saker. De blir alla lika förvånade och imponerade över vilket angeläget fackligt arbete som Byggnads gör varje dag.

Men allt är inte gröna skogar och glimmande guld. Långt därifrån. Vi måste hela tiden vara på vakt och flytta fram och bevaka våra positioner. Den senaste tiden har både Svenskt Näringsliv och de borgerliga partierna kommit med förslag om att försämra arbetsrätten och parternas rätt att ta till konfliktåtgärder. Man pratar om att införa någon form av proportionalitetsregel. Fullständigt idiotiskt och meningslöst.

FÅ KONFLIKTER

Man ska komma ihåg att den svenska modellen – där arbetsmarknadens parter tar ansvar har varit väldigt framgångsrik. Både för företag och löntagare. Vi har väldigt få konflikt dagar och parterna löser det mesta på ett bra sätt. Jämfört med flera andra länder i Europa så har vi en väl fungerande arbetsmarknad utan strejker. Det är allt detta som arbetsgivarna och de borgerliga partierna nu äventyrar. Man riskerar att radera vår modell och då måste man vara beredd att ta sitt ansvar.

För tro inte att löntagarna kommer att stå med mössan i hand och bocka. Med ändrade regler finns en stor risk för vilda strejker, försvagade parter och en mycket mer osäker situation för näringslivet. Detta gynnar inte någon.

Så jag hoppas att våra politiker inser sitt misstag, slänger förslagen i papperskorgen och istället är med och utvecklar den svenska modellen på ett positivt och framåtsyftande sätt. De är välkomna att höra av sig så ska jag berätta hur verkligheten ser ut. De vet ju var jag finns ...

“Om man vet vad man tycker och är tydlig så behöver man inte vara rädd.”

För medlemmar:

Få information om Avtalsrörelsen!

**avtal
2017**

**Vill du få information om vad som sker under avtalsrörelsen?
Då behöver vi din mailadress eller ditt mobilnummer. Har du inte
loggat in på Mina sidor på nya byggnads.se är det hög tid nu.**

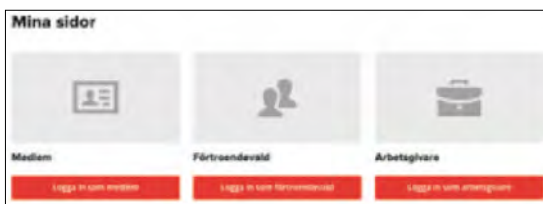
På Mina sidor kan du även :

- Få unik medlemsinformation om avtalsrörelsen
- Få information om ditt medlemskap och Byggnads
- Se dina betalningar
- Ändra löneuppgifter
- Se/ändra dina registrerade kontaktuppgifter
- Se vilka utbildningar du gått och våra kommande utbildningar

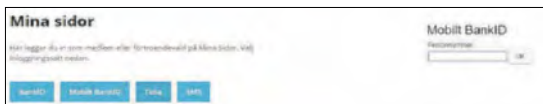
SMS-INLOGG

För dig som loggar in via sms, gör så här:

1. Första gången du loggar in via sms måste du registrera dig.
2. Fyll i medlemsnummer (Du hittar det högst upp på baksidan av den här tidningen) överst och e-post i kolumn två samt mobilnr (+46) i kolumn tre. Ditt mobilnummer och e-post måste finnas registrerat i vårt system.
3. Du får en återställningskod via sms (från Fasab6f).
4. Fyll i återställningskoden och nytt lösenord (minst 6 tecken, minst 2 bokstäver, minst 2 siffror).
5. När du nu skapat ett konto loggar du in via ditt medlemsnummer och sms-lösenord.
6. Efter det får du en engångskod som du loggar in med.

Klicka på fliken "Medlem".

Du loggar in lättast genom Mobil BankID. När du klickat på Mobil BankID, fyll i personnr och OK.

**Har du problem med inloggning kontakta
din region eller Byggnads NU.**

A-kassan sänker medlemsavgiften!

Som medlem i både förbund och a-kassa betalar du från och med januari 2017 endast 110 kronor i månaden.

Är du bara medlem i Byggnads a-kassa blir avgiften 119 kronor i månaden.

MÖTEN & SÅNT

BYGGNADS MÄLARDALEN

Medlemskrets Kolbäcksådalen:

Nomineringsmöte tors den 16 feb kl 18.00.

Plats: Folkets Hus i Surahammar.

BYGGNADS SMÅLAND-BLEKINGE

Medlemskrets Alvesta: Medlems-

möte och sedan hockey tors den

9 mars kl 17.00. Vi börjar med en bit

mat och sedan följer hockey, Växjö

Lakers vs Malmö. Anm. t. Peter

010-601 14 75 senast 28.2. Begränsat

antal biljetter. Först till kvarn ...

Plats: Byggnads lokaler på Södra

Järnvägsg. 8 i Växjö.

AUTOGIRO: Betalar du medlemsavgift via autogiro måste pengar finnas på ditt konto:

- 27 februari
- 27 mars
- 27 april

A-KASSAN: Ersättning från A-kassan betalas ut:

- Februari: 2, 9, 16, 23
- Mars: 2, 9, 16, 23, 30
- April: 6, 13, 20, 27

Posttidning B

Postens returadress
Byggnadsarbetaren,
Box 519, 101 30 Stockholm

Adressändring för
medlem i Byggnads
Kontakta förbundets
regionkontor

Adressändring prenumeranter

FASAB Medlem
Byggnadsarbetaren
Box 362
101 27 Stockholm

010-48 355 00
prenumeranter@fasab6f.se

Samla dina lån, spara pengar!

Börja det nya året med att baka ihop smålån och krediter, kostnadsfritt genom Lendo. Det du sparar kan du lägga på roligare saker.

LÅNA UPP TILL 500 000 KR UTAN SÄKERHET

Räntan är nu lägre än på mycket länge. Oavsett om du vill låna pengar eller samla gamla lån och krediter till ett enda privatlån kan det finnas mycket pengar att spara på att jämföra bankernas låneerbjudanden. Våra bankpartners kommer att ge dig sitt bästa erbjudande utifrån dina förutsättningar.

ERBJUDANDEN FRÅN 20 BANKER

Lendo är ingen bank. Vårt jobb är istället att förmedla privatlån från några av Sveriges ledande banker och kreditinstitut - helt gratis och utan dolda avgifter! Du väljer själv det lån som är rätt för just dig. Så när du ska låna pengar, börja alltid hos Lendo. Ansök via dator, mobil eller surfplatta!

RÄKNA PÅ DIN MÅNADSKOSTNAD

Lånebelopp	5 år	8 år	12 år
50 000 kr	1 054 kr	750 kr	588 kr
100 000 kr	2 004 kr	1 388 kr	1 055 kr
200 000 kr	3 913 kr	2 677 kr	2 004 kr
400 000 kr	7 744 kr	5 268 kr	3 916 kr

✓ Jämför lån upp till 500 000 kr

✓ Kostnadsfri ansökan

✓ Över 20 långgivare

Räkneexempel: Annuitetslån 5 år. Effektiv ränta 7.76%. Ett lån på 100 000 kr kostar då 2 004 kr per månad (60 avbetalningar), dvs totalt 120 227 kr. Ingen start-/aviavgift. 7.50% nominell ränta (rärlig ränta, sätts individuellt baserat på dina förutsättningar)

Ansök på www.lendo.se eller ring oss på telefon 0771-131310.

Lendo

ETT URVAL AV VÅRA LÅNGIVARE

SWEDBANK
IKANO BANK
MARGINALEN BANK

SEVENDAY
FOREX BANK
WASA KREDIT

CREDENTO
SVEADIREKT
VILLABANKEN

RESURS BANK
AVIDA FINANS
COLLECTOR BANK

KONSUMENTKREDIT
COOP MEDMERA BANK
SANTANDER CONSUMER BANK